

13 — 14 чэрвеня Паставы прымаюць XVIII Міжнародны фестываль народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармонік". Віншум з чарговым пачаткам фестываль-доўгажыхар!

Фота Пятра ВАСІЛЕЎСКАГА і Яўгена РАГІНА

ФЕНОМЕН ПАСТАЎСКАГА ДЫВЕРТЫСМЕНТУ

УВАГА!

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ІНДЭКС — 63875
ВЕДАМАСНЫ ІНДЭКС — 638752

З дапамогай банкаўскай карткі газету можна выпісаць праз інтэрнэт-сэрвіс на сайце "Белпошты" (пункт "Афармленне падпіскі на друкаваньня сродкі масавай інфармацыі").

Акцыя "К": аўтапрабег па СДК і не толькі

Бібліятэчны сувенір для... раённага музея

Гэта — апошні матэрыял чарговага журналісцкага аўтатура "К". Дапісваем яго і рыхтуем да наступнага выезду — на Гродзеншчыну. Кажуць, там асабліва цікава праходзіць аптымізацыя падыходаў да развіцця рэгіянальнай культуры. Пабачым, абагульнім, падзелімся досведам (калі ён таго варты) з іншымі. А пакуль — пра культуру Крычаўскага і Чавускага раёнаў Магілёўшчыны.

Яўген РАГІН, Кастусь АНТАНОВІЧ,
Мінск — Чэрвеньскі і Бярэзінскі раёны Міншчыны — Рагачоўскі раён Гомельшчыны — Клічаўскі, Быхаўскі, Крычаўскі, Чавускі раёны Магілёўскай вобласці — Мінск

А вочы — не гараць

Апошняе ўражанне ад **вёскі Бель Крычаўскага раёна** аказалася не надта станоўчым. Бель — аграгарадок. Але, як нам паведамілі мясцовыя знаўцы, тутэйшае сельскагаспадарчае прадпрыемства, што спавілася калісьці заможнасцю, цяпер не надта можа пахваліцца фінансавымі вынікамі. Змяніла шыкоўны будынак пад свой офіс (арэнда не па кішэні стала) на больш сціплы, потым былі яшчэ адны пярэбары...

Але сапсавала наш настрой не толькі названая сумная перспектыва. Не надта спадабалася, як дзейнічае мясцовы СДК. Не, усё быццам, як ва ўсіх. Але сама

назва ўстановы "Сельскі дом культуры-музей аграгарадка Бель" абавязвае да большага. Дырэктар установы Валянціна Семчанка і мастацкі кіраўнік Людміла Окунева раскажваюць пра колькасць гурткоў і зону абслугоўвання, паказваюць дыскатэчную залу і тлумачаць пра напружанне выканання пазабюджэтнага плана... Але няма ў іх гарэння ў вачах... Зняверыліся ў канчатковым выніку працы ў бесперспектыўнай вёсцы? Але ж мы толькі пабывалі ў люднай школьцы з цудоўным філіялам школы мастацтваў. Не, вёска — жывая. І работнікі клуба павінны штодня даказваць гэта сваёй адданай працай. Але

ў СДК — пуста, ціха, ніхто сюды не імкнецца. Сітуацыя ў нашай журналісцкай практыцы — звычайная. "Чалавечы фактар..." — уздыхае з нагоды нашых разваг спецыяліст адзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Крычаўскага райвыканкама Наталля Марозава. Урэшце, менавіта ад гэтага фактару залежыць сёння, ці заставацца Белі на карце раёна...

Не, скажаць, што ў СДК Белі няма нічога цікавага — значыць, схлусіць чытачу. Тут ёсць незвычайны музей. Экспанаты яго не абмяжоўваюцца традыцыйнай пралкай ды старадаўнімі глечыкамі. Тут — шмат, як модна цяпер казаць, вінтажных рэчаў: радыёла "Рэкорд-61", швейная машынка "Зінгер" пачатку стагоддзя... У скрынях — апошнія "фондавыя" паступленні: часткі зброі, мінамётных снарадаў, гільзы. Але ўсё пададзена ў экспазіцыі без канцэптэуальнай відовішчнасці, што можа і павінна быць нават у вясковым музеі. Хто ўрэшце "запаліць" вочы клубніцам? Хто дапаможа пераўтварыць неблагі клубны будынак у сапраўднае апірышча павагі і да гісторыі, і да культуры?

(Не)лірычнае адступленне Кастуся Анатановіча

Праязджалі праз Чэрыкаўскі раён і спыніліся ў Рэчыцы ля клубнай установы. У СДК пад час нашага візіту быў законны абедзенны перапынак. На вялікі жаль. Бо, як даведаліся з шыльды, тут размяшчаецца яшчэ і пляцоўка тэатральнага і філарманічнага абслугоўвання насельніцтва. З'ява на сённяшні дзень хоць і даволі рэдкая, але вельмі важная. Ці запатрабавана тая пляцоўка мясцовым насельніцтвам? Спадзяюся на станоўчы адказ на гэтае пытанне.

Праблема — абласная

Даўно не былі ў **Чавусах**. Заехалі і не пашкадавалі. Начальнік адзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Таццяна Раздзівіліна — на сваім месцы. Хоць і працуе нядаўна, але на сваёй "кухні" цудоўна ведае, дзе "цукар" ляжыць, а дзе "перац молаты". Ці не таму "стравы" атрымліваюцца "смачнымі" (чытай — брэндавымі)?

Адна з іх — міжрэгіянальны фестываль-конкурс "Зялёныя святкі". Прайшоў ён (ужо трэці

Як патрапіць да радзімічаў?

па ліку) у нядзелю 7 чэрвеня па ініцыятыве і на базе Петухоўскага цэнтра фальклору. Сёлета тэрміны мерапрыемства трохі ссунуліся. "...Святкі" прысвечаны Тройцы, таму праходзіць павінны напрыканцы мая. Але ў гэты ж час у Клімавічах ладзіцца знакамітая "Залатая пчолка". Як яе абмінеш? Таму "Зялёныя святкі" вырашылі арганізаваць пазней. На апошніх прысутнічалі прадстаўнікі 11 раёнаў Магілёўшчыны. Конкурс праходзіў ва ўрочышчы Байкава, вядомым сваімі гаючымі крыніцамі. Так што і мясцовых глядачоў ставала. Самадзейныя артысты саборнічалі на лепшы карагод, лепшы абрад кумавання. Пацалавацца з кумой — таксама мастацтва. Лішне казаць, што гэты светлы ды вясёлы конкурс паспеў стаць для раёна знакавым.

Заканчэнне артыкула — на старонках 10 — 11.

Акцэнт тыдня

Навошта фестывалім?

Летась мне давалося пабываць ці не на дзясятку маштабных імпрэз рознага кшталту: ад рэспубліканскага фестывалю фальклорнага мастацтва "Берагіня" ў Акцябрскім на Гомельшчыне да мясцова-рэгіянальнага "Фэсту на прызбе", што ладзіўся прыватнікамі ў глухой вёсачцы Пружанскага раёна, насельнікамі якой з'яўляліся тады толькі дзве старыя бабулі... Гэтым летам, думаецца, вандраваць-фестываліць мне таксама давядзецца амаль што кожныя выходныя... Але не пра тое гаворка. Галоўнае, што мяне засмучае, калі збіраюся ў камандзіроўку ў той або іншы раён Беларусі, — каб чарговы фестываль, на які я еду, не аказаўся падобны на той, з якога зусім нядаўна вярнуўся.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

На жаль, так адбываецца даволі часта. Многія фэсты — згадаю, напрыклад, тую ж "Берагіню", — ладзяцца на вельмі высокім узроўні, але... іх амаль мінаюць жыхары не толькі Беларусі, але і насельнікі таго мястэчка, у якім гэтая рэспубліканская акцыя ладзіцца... Сам бачыў на свае вочы на сіх-тых з іх і пустыя трыбуны, і выступленні артыстаў, што называецца "для птушачкі", і сум з гэтай нагоды арганізатараў, якія, падаецца, прыклалі ўсе намаганні, каб раённае свята перасягнула межы і райцэнтра, і нават рэгіёну — а ўсё іхнія захады аказаліся марнымі...

Чаму так адбываецца? Мабыць, тут зноў варта казаць пра рэкламу, пра "раскрутку" імпрэзы ў СМІ, пра папулярную рассылку звестак у турыстычныя кампаніі, якую лепш за ўсё распачаць за тры, а то і за шэсць месяцаў ці нават за год да дня фестывалю... Але ж не толькі пра гэта...

Часам айчынным фестывалям не хапае належнага арганізацыйнага складніку. Напрыклад, варта паклапаціцца не толькі пра артыстаў, але і пра гасцей фэсту. А гэта і камфортнае жыллё, і зручны транспарт (можа — і адмыслова замоўлены ў мясцовым аўтапарку), і зоны адпачынку для бацькоў з дзецьмі, і разнастайнае харчаванне (а не толькі "нацыянальная" страва шашлык), і дадатковая культурная праграма з экскурсіямі па горадзе і раёне, і многае іншае... Акрамя таго, многія фэсты, як я ўжо згадваў, падобныя адзін на адно. На іх бываюць адны і тыя ж рамеснікі з кітайскімі і саматужнымі сувенірамі, там ладзяцца адны і тыя ж конкурсы і забаўкі, а на сцэне выступаюць абавязкова мясцовыя калектывы. І пры гэтым арганізатарам не так важна, рыцарскі фэст ладзіцца ў іхнім мястэчку ці фальклорны: кожны раён паказвае свае "багаціцы", не зважаючы на адмысловую

праграму ці эксклюзіўнасць той ці іншай запланаванай імпрэзы...

На жаль, тых самых рамеснікаў ды артыстаў, падобных конкурсы ды забаўкі можна часам пабачыць у гэтым жа мястэчку і на Дзень горада, і на Новы Год ці на Масленіцу... Таму гэтыя шаблонныя мерапрыемствы наўрад ці будуць цікавіць прыездных турыстаў — на іх і мясцовыя жыхары ходзяць не надта ахвотна...

Між тым, як не так даўно пісаў у сваім артыкуле ў "К" вядомы музыкант Алег Хаменка, "любоды фестываль патрабуе менеджменту індустрыі забаў". І гэта сапраўды так. Без належнага менеджменту многія цікавыя фестывалі, на жаль, так і не пераўзыходзяць межы свайго раёна, не робяцца "раскручанымі" ды маштабнымі, а нейкія іхнія знаходкі і ідэі — кшталту кірмашу ганчароў у вёсцы Гарадная Столінскага раёна Брэсцкай вобласці ці рыцарскіх бургуртаў каля Гальшанскага замка ў Ашмянскім раёне Гродзеншчыны, — якія пры належнай падачы маглі б зацікавіць як айчынных, так і замежных турыстаў, — застаюцца амаль незаўважанымі...

Ёсць у нас і спецыялісты па менеджменту, і кіраўнікі цікавых культурных праектных у музейнай, бібліятэчнай і клубнай сферах, ёсць і крэатыўныя рэжысёры маштабных агульнагарадскіх і агульнараённых святаў... Але, нягледзячы на іх наяўнасць, многія цікавыя мерапрыемствы, якія ладзяцца летам у розных рэгіёнах краіны так пакуль што і не сталіся агульнанацыянальным здабыткам і, тым больш, не зацікавілі замежных турыстаў.

Між тым, за мяжой дзякуючы грантам і прыватнай ініцыятыве названыя фестывалі "грымязь" на ўсю краіну, на іх прыязджаюць госці з розных краін свету, а самае галоўнае — у іх удзельнічае моладзь і падлеткі, даючы надзею, што падобныя мерапрыемствы будуць працягвацца і надалей. Згадаю, да прыкладу, фэст дударскай музыкі ў Славакіі ці фестывалі этнічнай музыкі, якія шырока распаўсюджаны ў краінах Балтыі ды Польшчы...

І яшчэ. Не варта забывацца на той факт, што фестывалі павінны і моцць прыносіць прыбыткі арганізатарам. Напрыклад, загадчык кафедры этналогіі і фальклору Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Вячаслаў Калацін на старонках "К" неаднаразова агучываў тэзу пра тое, што этнамастацтва можна манетызаваць. Тое самае, думаецца, варта сказаць і пра іншыя фестывалі — гістарычных рэканструкцый, сярэднявечнай музыкі і гэтак далей... Натуральна, каб быў такі грашовы вынік, арганізатарам трэба стварыць у сваім райцэнтры Дзеяства, а не шаблонны фэст, які будзе адрознівацца ад іншага адно толькі назвай мястэчка... Вось тады і пытанне, вынесенае ў загаловак гэтага артыкула, падасца ўсім цалкам недарэчным і дзіўным...

K

"Круглы стол" "К"

У маі адбыўся Мінскі тыдзень дызайну, які дазволіў зірнуць на гэту галіну творчасці (як у яе мастацкім вымярэнні, так і ў прыкладным) часам у нечаканых ракурсах. Гаворка як пра стацыянарную экспазіцыю айчынных і замежных адмыслоўцаў у рамках выстаўкі "Мэбля. Дызайн. Інавацыі", так і пра open-air-праект у Траецкім прадмесці. Адною з вартасцей, што, урэшце, і мае быць уласцівым дызайнерскай працы, сталася наяўнасць многіх экспанатаў "у матэрыяле", а не, як тое часцяком у нас заведзена, на эскізах. Гэта значыць, што рэчы можна (і варта) было крапаць рукамі. Але не менш важным з'яўляецца і той факт, што Мінскі тыдзень дызайну дазволіў акрэсліць асноўныя тэндэнцыі, што пануюць у названай сферы. Урэшце, ці так гэта? Мы абмеркавалі падзею з яе арганізатарамі — куратарамі Аленай КАРПІЛАВАЙ, Андрэем КАРАВЯНСКИМ і Юрыем ТАЎБКИНЫМ. У выніку, атрымаўся "круглы стол", падчас — з вострымі, але патрэбнымі вугламі. Як і заўсёды, будзем рады пачуць і меркаванні іншых спецыялістаў па пытаннях, узятых пад час гэтай размовы.

Падрыхтаваў Сяргей ТРАФІЛАЎ

Бракуе матывацыі і... канкурэнцыі

— Дык ці магчыма на прыкладзе Мінскага тыдня дызайну вылучыць зрэд тэндэнцый гэтай сферы — станоўчых і адмоўных? І ці выявіла іх майская падзея наогул?

Юрый ТАЎБКИН: — На мой погляд, Тыдзень, хутчэй, акрэсліў сітуацыю ў нашай сферы. Пра канкрэтныя тэндэнцыі казаць, мяркую, яшчэ ранавата. Так, ёсць асобныя энтузіясты як у распрацоўцы дызайну, так і ў вытворчым яго скарыстанні. Можна канстатаваць: існуе вялікая зацікаўленасць у добрым, новым, якасным дызайне і ў спажывацтве, і ў вытворцы. Аднак развіццю гэтай сферы перашкаджае найперш пасіўнасць, інертнасць беларускіх дызайнераў.

Андрэй КАРАВЯНСКИ: — Сапраўды, у тым і палягаюць адмоўныя бакі айчыннай супольнасці: адсутнасць матывацыі і няўпэненасць у тым, што ім, нашым адмыслоўцам, патрэбен піяр.

Юрый ТАЎБКИН: — Дык Тыдзень дызайну, у прынцыпе, і закліканы ствараць матывацыю як для дызайнераў, так і для вытворцаў. Гэта, скажам так, — месца з'яднання трох складнікаў, неабходных для руху наперад: саміх спецыялістаў галіны, вытворцаў, спажывацоў. Прынамсі, так мае быць.

Алена КАРПІЛАВА: — І пры гэтым я назвала б беларускі дызайн пакуль што "партизан-

для лішняга нуля ў кошце

скім": яго мала ведаюць, хтосьці дзесьці што-небудзь робіць, часцяком — "на каленцы", а не ў нармальна абсталяваным цэху. Гэта экстрэмальныя ўмовы, літаральна выжыванне. Але, думаю, усё паступова зменіцца. Хаця ў прадметным, прамысловым кірунку, як ні круці, эканамічны складнік адыгрывае істотную ролю (стварыць прататып, вопытную мадэль, падабраць матэрыялы, вырабіць рэч, аплаціць вытворчасць...).

Андрэй КАРАВЯНСКИ: — Але, скажам, мы прапаноўвалі бясплатны ўдзел для беларускіх дызайнераў і бясплатную ж устаноўку іх твораў у Траецкім прадмесці. Дзіўна: вялікая частка тых, з кім я гутарыў, задавалі мне пытанне "Навошта нам гэта трэба?". Атрымліваецца, нібыта я павінен ім тлумачыць, вадзіць іх за руку і ўгаворваць паўдзельнічаць! Таму станоўчыя бакі акцыі: 90 працэнтаў беларускай дызайнерскай супольнасці — "балота", дзе няма

канкурэнцыі. І існуе, адпаведна, прастора для дзейснага прафесіянала!

Алена КАРПІЛАВА: — Я рада таму, што ў Беларусі сталі з'яўляцца невялікія кампаніі, вытворцы мэблі, якія робяць сапраўды цікавы прадукт. Скажам, гады тры таму такога не назіралася. Хацелася б, каб ствараліся маленькія кампаніі на 2-4 чалавекі (як у суседняй Польшчы, да прыкладу). У іх рамках спрашчаецца пачатковы этап уласнай справы. Такія аб'яднанні — выдатны старт для любога дызайнера.

— У чым апраўдаўся выхад дызайнерскага фэсту ў шырокі фармат гарадскога мерапрыемства з рамак галерэй і невялікіх пляцовак, як тое бывала раней?

Юрый ТАЎБКИН: — Рамкі галерэй і невялікіх пляцовак маюць вельмі абмежаваны трафік наведвальнікаў. Правядзенне падзей кшталту Тыдня дызайну больш эфектыўнае ў спалучэнні з вялікімі выстаўкамі, якія забяспечваюць прыток вялікай колькасці зацікаўленых людзей. Падобным чынам арганізуецца "Зона Тартона" ў Мілане паралельна з гіганцкай мэблевай выстаўкай "iSaloni". Літоўскія тыдні дызайну пачыналіся аналагічна: у рамках вялікага мэблевага форуму...

Андрэй КАРАВЯНСКИ: — Больш адкрыты фармат дазваляе запуская на вялікую аўдыторыю ратацыю імені. Для дызайнера гэта вельмі важна, бо ў наш час умоўнасцей гучнае імя дадае лішні нуль у кошт вырабу.

Алена КАРПІЛАВА: — Магчыма, выхадам "за рамкі" стандартных залаў тлумачыцца і зацікаўленасць шырокай публікі. Скажам, вялікая праграма сустрэч з дызайнерамі, лекцый і саміх выстаўкі карысталіся ўвагай студэнтаў і прафесіяналаў, аматараў і калег па цэху...

— У чым меліся праблемы з такім пашырэннем "на горад"?

Алена КАРПІЛАВА: — Адносна гарадскіх улад... Вядома, патрабавалася вырашыць некаторыя пытанні.

Юрый ТАЎБКИН: — Так, арганізацыя экспазіцыі ўрбаністычнага дызайну, прыватна ініцыятыва мая і Андрэя, трымалася на здольнасці дамовіцца з адміністрацыяй "Мінскай спадчыны" і ўладамі горада аб самой магчымасці правядзення імпрэзы.

Андрэй КАРАВЯНСКИ: — Урэшце, у Мінгарвыканкаме вельмі станоўча ўспрынялі нашу ініцыятыву зладзіць выставачную пляцоўку на тэрыторыі Траецкага прадмесця. Мэр Андрэй Шорац падтрымаў нас і паспрыяў у арганізацыі падзеі.

ф о т а ф а к т

Аркестр і не толькі

Духавы аркестр "Новаельненскія трубочы" з'яўляецца галоўнай адметнасцю аграгарадка "Новаельня" Дзятлаўскага раёна. Сёння калектыву рыхтуе новую канцэртную праграму ў чаканні чарговых замежных гастролей. Пра гэты аркестр, а таксама пра шэраг адметнасцей Гродзеншчыны пойдзе гаворка ў аўтатуры "К", куды выправліліся гэтым тыднем нашы журналісты.

Фота Кастуся АНТАНОВІЧА

ГАЗЕТА **КУЛЬТУРА** ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выхаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Галоўны рэдактар — Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ. **Адказны сакратар:** Вольга НАВІЦКАЯ; **рэдактары аддзелаў:** Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Барыс КРЭПЛАК, Яўген РАГІН, Ілья СВІРЬЦІН, Настася ПАНКРАТАВА; **аглядальнікі рэдакцыі:** Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ; **спецыяльныя карэспандэнты:** Пётр ВАСІЛЕЎСКИ, Алег КЛІМАЎ, Аліна САУЧАНКА; **мастацкі рэдактар** — Наталля ОВАД; **карэктар** — Настасся МІГНО.

Сайт: www.kimpress.by E-mail: kultura@tut.by Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выхаецца — Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА" 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35. **Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаснае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выданыя пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.** Аўтарскія рупаліцы не рэцінуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. "Культура", 2015. Наклад 5 647. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падпісана ў друку 12.06.2015 у 17.00. Замова 2238. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004, пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Я не чакаў такога, і ўнутрана быў гатовы да бюракратычных перашкод. Дарэчы, у гэтым станючая тэндэнцыя: у кіраўніцтва Мінска прыйшлі людзі з сучасным еўрапейскім падыходам да арганізацыі гарадскога асяроддзя. Так што сітуацыя змянілася кардынальна ў параўнанні з мінулымі гадамі. Таму які раз паўтары галоўную "мантру": трэба, каб ініцыятыва мелася непасрэдна ў саміх дызайнераў. А дробныя "нестыкоўкі" ў пастаўках, зборках, спазненні ўдзельнікаў — гэта рабочы працэс.

Алена Карпілава: "Паказваць рэчы ў гарадской прасторы патрэбна. Траецкае прадмесце — аптымальная лакацыя: пешаходная зона, цэнтр, невялікі раён, які павінен жыць актыўным жыццём".

Юрый ТАЎБКІН: — Паспрыяла і тое, што нашым партнёрам выступіў "Экспафорум", таму праблем з арганізацыяй асноўнай экспазіцыі ў рамках выстаўкі "Мэбля. Дызайн. Інавацыі" не мелі.

Андрэй КАРАВЯНСКІ: — Калі казаць пра арганізацыйныя моманты, то для творчай працы студэнтаў стварылі ўсе магчымасці. Напрыклад, спонсары вылучылі некалькі "кубоў" піламатэрыялаў, фарбы. Цэнтр творчасці "Бэлікі" прадаставіў бясплатна плошчы майстэрняў, дзе некалькі груп маглі макетаваць. Яшчэ цікавы момант: малады дызайнер Маруся Сівіцкая прапанавала зрабіць серыю ўзораў мэблі са старых пажарных шлангаў. Гэта ідэя настолькі зацікавіла супрацоўнікаў арганізацыі Міністэрства надзвычайных сітуацый, што яны жадаюць паставіць на тэрыторыях пажарных частак некалькі такіх вырабаў. Як яны выглядаюць, можна было ўявіць па некалькіх промавырабах серыі, выстаўленых у Траецкім.

Андрэй Каравянскі: "Мы прапаноўвалі бясплатны ўдзел для беларускіх дызайнераў і бясплатную ж устаноўку іх твораў у Траецкім. Дзіўна: вялікая частка тых, з кім я гутарыў, задавалі пытанне "Навошта нам гэта трэба?".

Куратары Мінскага тыдня дызайну пра трафік глядачоў, працу на імя, музей і "навошта нам гэта трэба?"

— **Акрамя рэакцыі пажарных, які фідбэк атрыманы ад гараджан па выніках вулічных імпрэз? Ці правільна выбраны лакацыі? Урэшце, ці мае сэнс і практычнае значэнне выстаўленне ў прасторы горада здабыткаў беларускіх дызайнераў?**

Алена КАРПІЛАВА: — Паказваць рэчы ў гарадской прасторы патрэбна. Наша мерапрыемства не вузкасцыялізаванае, не для так званых баераў (асобных пакупнікоў, аптовых закупшчыкаў), а для шырокай публікі, таму горад — менавіта тая прастора, з якой варта працаваць. Траецкае прадмесце — аптымальная лакацыя. Гэта пешаходная зона, цэнтр, асобны невялікі раён, які павінен жыць сваім актыўным жыццём. (Хацелася б хіба, каб наступным разам больш актыўнасці працягвалася з боку саміх патэнцыйных удзельнікаў. Балазе аказацца ў іх шэрагах мог любы творца — былі б аб'екты!) Мяркую, гараджане былі задаволены. Гамак, лежакі, новая мэбля ў гарадской прасторы — усё ў навінку, хоць гэта і не звышэкстравагантныя рэчы, але — актуальныя для цёплага сезону. І сапраўды: улетку горад мог бы акультурвацца такой мэбляй, абсалютна неабходнай для камфортнага пачування гараджан.

Юрый Таўбкін: "Рамкі галерэй і невялікіх пляцовак маюць абмежаваны трафік наведвальнікаў. Правядзенне падзей кшталту Тыдня дызайну больш эфектыўнае ў спалучэнні з вялікімі выстаўкамі, якія забяспечваюць прыток вялікай колькасці людзей".

Будзем на сувязі!

Паважаныя чытачы! Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах нумара. **Пішыце** на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by, **тэлефануйце** ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97, **абмяркоўвайце** на [facebook.com/kimpressby](https://www.facebook.com/kimpressby), [vk.com/kimpressby](https://www.vk.com/kimpressby), twitter.com/kimpressby, [instagram.com/kimpressby](https://www.instagram.com/kimpressby)

рокімі падлакатнікамі, каб паставіць ноўтбук, кубак з кавай, пакласці сумку... У гарадской прасторы не лішнімі акажуцца зоркападобныя структуры мэблі для вялікай кампаніі, гамакі, падвесныя крэслы... І тут трэба пашыраць асартымент! Урэшце, я пакуль кажу толькі пра мэблю...

Юрый ТАЎБКІН: — Наша лакацыя цалкам сумаштабная прадстаўленай колькасці аб'ектаў. Вядома, выдатна было б задзейнічаць шырэйшую за наяўную геаграфію, а яшчэ, што вельмі важна, паказаць большыя аб'ёмы прадметаў і зладзіць дадатковыя мерапрыемствы. Але гэта працэс не імгненны: спатрэбіцца яшчэ не адна падобная падзея. Галоўнае ж, што па-ранейшаму не хапае заматываных дызайнераў і вытворцаў.

Андрэй КАРАВЯНСКІ: — Адзін з важных аспектаў — гэта тое, што адбыліся цікавыя стасункі. Людзі падыходзілі, дзяліліся ўражаннямі, раілі, што перашкоджае ў рэчах, а што трэба дадаць. Тое — надзвычай каштоўны вопыт для аўтара. Да ўсяго, карысць палягае яшчэ вось у чым: прыходзяць людзі з рознымі антрапаметрычнымі данымі — камусьці высока, іншаму — нізка. Трэба выбраць і стварыць усярэдненую гарманічную форму, інакш станеш рабіць абстрактную мэблю. Так што ў рамках такіх фэстаў "падгонку" ажыццяўляць прасцей за ўсё. Плюс — зноў жа піяр дызайнера!

— **Якія найбольш цікавыя праекты Мінскага тыдня можаце назваць з гледзішча куратарства падзеі?**

Юрый ТАЎБКІН: — Я вылучу літоўскі дызайн, крэсла-гамак "Колыхва" ад Юрыя Цэгля з Украіны, некаторыя прадметы з калекцыі расійскага Клуба прамысловых дызайнераў, а таксама секцыю ўрбаністыкі ў Траецкім наогул. Пра свае праекты згадваць не буду, хоць я імі задаволены, у прынцыпе.

Андрэй КАРАВЯНСКІ: — А я наадварот дэтэлізую ўражанні ад той "зоны адказнасці", дзе быў куратарам, — Траецкага прадмесця. Перш за ўсё, самы цікавы дызайн мэблі прадставіла бюро "Maffam". Яны прывезлі крэслы і падвесныя коканы з базальтавага валакна, якія адразу ж прыцягнулі ўвагу наведвальнікаў. Людзі выстройваліся ў чэргі перад гэтымі вырабамі, каб сфатаграфавалі іх. Ну а ўвечары ў іх пастаянна ляжалі закаханыя парачкі і нам праз тое нават складана было забіраць экспазіцыю на захоўванне (гэта, дарэчы, да тэмы неабходнасці пашырэння падобных аб'ектаў у гарадской прасторы: іх відавочна не хапае). Яшчэ я хацеў бы адзначыць маладое беларускае бюро "Wood-Mood", якое прадставіла лінейку мэблі для набярэжных і лаунж-зон. Іх пільна аглядалі ўладальнікі прыватных гасцініц і пансіянатаў. Вельмі элегантныя велапаркоўкі прывёз з Масквы Арцёмій Лебедзеў, і такому майстэрству нашым дызайнерам варта вучыцца. Натуральна, найвыдатную якасць матэрыялаў прадэманстравалі іспанцы "Benito". Яны прывезлі вулічную мэблю з чыгуннымі элементамі. Трэба сказаць, што больш якаснага ліцця ў гарадской мэблі я яшчэ ў сваім жыцці не бачыў!

Заканчэнне матэрыяла **чытайце на старонцы 4.**

Фотасюжэт нумара

Так выглядае востраў Камсамольцаў.

"Арт-астравы": што паўстане на востраве Камсамольцаў?

18 чэрвеня на мінскім востраве Камсамольцаў на Камсамольскім возеры паўстане дзясятка арт-аб'ектаў ад айчынных скульптараў. Тэрмін незвычайнага экспанавання — да Дня горада. Мы наведалі гэтае месца і сабралі візуальную інфармацыю з нагоды праекта. Дарэчы, яго назва — "Арт-астравы".

Фота Аліны САЎЧАНКА, Юрыя ІВАНОВА і прадстаўленых арганізатарамі праекта

"Жалезны хакеіст" Віктара Астэра ўжо экспанавалася летась у Палацы мастацтва.

Гэты твор Таццяны Гомза атрымае павялічанага "субрата".

Мадэль ад Канстанціна Селіханова.

Скульптар Канстанцін Касцючэнка з макетам сваёй работы.

Схема размяшчэння аб'ектаў на востраве Камсамольцаў.

Дзяжурны па нумары

Захэпіндзілі...

Як ні разгарну парады чарговага дзіцячага псіхолога, не магу пазбавіцца пачуцця, нібы сучасныя дзеці ператварыліся ў крышталёныя кубачкі, якія пойдучь расколінамі ад любога судакранання з рэальнымі праблемамі. Крыў божа, гутарыць з імі пра тое, што ў жыцці, акрамя сонца і марожанага, бываюць страты, слёзы, сардэчныя пакуты. Над бацькамі пагрозліва вісіць словазлучэнне "псіхалагічная траўма", таму, павучаюць нас, "агортвайце" дзіцяці стэрыльнай радасцю. І паступова па-за межамі "недарэчна хвалюючага" апынаюцца класічныя творы мастацтва...

Настасся ПАНКРАТАВА

Хвалюючыя месцы пачалі "падсалоджваць", эмацыяна "выпраўляць", адаптаваць, змяняючы надта "жахлівае" на больш лёгкае і зразумелае. Згадаю прэм'еру "Сіняй птушкі" ў сталічным Тэатры юнага глядача.

Пакуль ішлі да тэатра, прыгадвалі з пяцігадовым сынам прачытаную летась казку. П'еса пачынаецца з размовы брата і сястры аб падарунках, якія калядны дзед прынясе толькі багатым дзецям, з нявіннага падглядання праз вокны сваёй беднай хаціны на калядны бал у заможнікаў, з гульні ў "каштванне" ўяўных піражкоў. Метэрлінк выпраўляе герояў у падарожжа, каб тыя змаглі спазнаць шчасце простых рэчаў, зразумелі, што любоў каштоўнейшая за матэрыяльны дабрабыт, паверылі, што жаданнем падараваць дабро бліжнім можна і звычайнага шэрага дразда ператварыць у птушку колеру ўльтрамарына.

Распавядаючы, разгортваю праграму... і змаўкаю. Бо ў варыянце ТЮГа (цэпую): "Самыя Каляды, а Ціліця і Міціль паклалі спаць. Ну хіба ж не крыўда?! Брат з сястрой зайздросцяць дарослым і падглядаюць праз вакніцы...". Далей я адзначала для сябе, як зніклі ў ТЮГаўскай версіі многія развагі пра жыццё і смерць, святлы і цемру. Нават хрэстаматычныя Сады Асалод амаль страцілі падманна радасці кштальту Асалод Нічога не разумець і Нічога не рабіць. Засталіся ўсім зразумелыя з ліку Бегаць па расе басаножа (сам Метэрлінк называў такія асалоды дзіцячымі)...

Чаму ж мы раптам сталі баюцца на роўных гутарыць з дзецьмі аб сур'ёзнам? Вось і ў згаданай пастаноўкі ўзростава цэнз — ад 10 гадоў. Няма, каб паспрабаваць убачыць і складанасці жыцця. А Метэрлінк жа і даваў героям дыямент, што "вяртае зрок", каб бачыць шырэй за тое, што ляжыць на паверхні...

У культурнай прасторы прыкладаў такога апраўдана станавіцца, на жаль, усё больш. Вось прыдбала таўшчэзны збор знакамітых казак свету ад буйнога выдавецтва. Пачынаючы таць дзецям Андэрсана пра Стойкага алавянага салдаціка. Па версіі выдання, твор скончыўся на тым месцы, дзе салдацік вярнуўся на стол ля Папяровага палаца пасля падарожжа ў рыбіне. Хэпіндзі! У разгубленасці гортаю далей: гісторыя Русалачкі ў сучаснай рэдакцыі завяршылася на самай сярэдзіне класічнага тэкста, калі дзяўчына першы раз выйшла на бераг (удакладненне аб тым, што ногі, якія з'явіліся замест хваста, балелі, быццам Русалачка ішла па вострых нажах, зразумела, апушчана). Звыклія фіналы занадта страшныя і малеча іх не зразумее? Не пагадзусь: дзіцяці трэба вучыць адчуваць чужы болю. Каб потым самім не жаліцца на чэрствасць моладзі.

А праблема ж сям-там ужо выйшла за межы казачкі на сон. Сёлета мне скардзіўся рэжысёр аднаго з прыватных тэатраў лялек Санкт-Пецярбурга, што даводзіцца перадрукоўваць афішы: публіка... баіцца ісці на спектакль з назвай "У краіне паміж Святлом і Цемрай". Палохаюцца — не перабольшыванне. Так і гавораць касіру, калі бачаць у рэпертуары назву класічнай казкі Астрыд Ліндгрэн: "Цемра — гэта незразумела, надзвычай жахліва".

У клопатах аб бяспецы тонкай псіхікі мы часам "зачышчаем" творы мастацтва ад суперажывання, ад эмоцыяў, ад хваляванняў, што падаюцца нам "узроставымі". Не забыцца б толькі, што дзеці маюць уласціваасць расці. Каб потым выпешчаныя "крышталёныя" дзеці не ператварыліся ў "бесклапотных" дарослых, для якіх сапраўднае мастацтва будзе занадта "сумным" і... далёкім.

(Заканчэнне. Пачатак на старонках 2 — 3.)

Алена КАРПІЛАВА: — Мне застаецца толькі рэзюмаваць: было дастаткова цікавых рэчаў, у якіх закладзены вялікі патэнцыял. Дадам і некалькі слоў пра экспазіцыю плакатаў маладых графічных дызайнераў, якія ўжо скончылі Акадэмію мастацтваў альбо вучацца там, у Цэнтры сучасных мастацтваў. Яе мне дапамог зладзіць мастак і дызайнер Юрый Тарэў. І, трэба сказаць, у нас ёсць школа, гісторыя гэтага кірунку. І зараз у Акадэміі выкладаюць майстры жанру! Дарчы, хацелася б наступным разам больш шырока паказаць прастору графічнага дызайну ў межах Тьднця.

— У якасці прыкладаў вы называлі, сярод іншага, і замежныя брэндзі. А вопыт якіх іншаземных імпрэз скарыстоўваўся пры выпрацоўцы канцэпцыі Тьднця? Ад чаго адмовіліся з гатовых рашэнняў, што, наадварот, вылучылі за прымальнае?

"Круглы стол" "К"

Бракуе матывацыі і... канкурэнцыі для лішняга нуля ў кошце

Алена КАРПІЛАВА: — Вопыт вулічнай падзеі пераняты ў згаданай ужо міланскай "Зоне Тартона". Там вуліцы пад час тамтэйшага Тьднця дызайну ўяўляюць з сябе дызайнерскія аб'екты. Не абавязкова вядомых кампаній. Там работы выстаўляюць студэнты, шмат эксперыментальных рэчаў. То бок гэта зона — больш дэмакратычная ў параўнанні з асноўнай экспазіцыяй міланскага мэблевага салона.

Юрый ТАЎБКІН: — Так, у Зоне Тартона ўсе першыя паверхі будынкаў на перыяд "iSaloni" здаюцца ў арэнду. І пануе там сапраўды неверагоднае творчае адчуванне, можна атрымаць мора ідэй і натхнення. Аналаг падобнай атмасферы мы і спрабавалі ўзнавіць у Траецкім. Методыка ж арганізаванай асноўнай экспазіцыі ў нечым паўтарае "Dizaino Galerija" ў Літве.

Андрэй КАРАВЯНСКІ: — Што да пляцоўкі ў Траецкім прадмесці, мы сапраўды перадусім арыентаваліся на прыклад Мілана. Аднак гэта, вядома ж, пакуль атрымалася далёка не ў поўнай меры. У нас не тыя бюджэты і не так матываваная прафесійная супольнасць. Трэба працаваць у гэтым кірунку, год ад года даючы магчымасць людзям выстаўляцца, паказваць свае дасягненні, ідэі. Ведаю, што многія з калег асцерагаюцца такой адкрытай дэманстрацыі, баючыся плагіяту. І што ў выніку? Заціскае, да прыкладу, дызайнер папку з ідэямі ў сябе ў куце, а калі яе паказвае (пад вялікім сакрэтам), дык аказваецца: ягоныя ідэі даўно астарэлі. Так што... Плаваць навучыцца толькі той, хто залезе ў ваду.

Алена КАРПІЛАВА: — Ды і фармат правядзення Тьднцяў на кштальт нашага ўсюды падобны. У першую чаргу, гэта экспазіцыя менавіта прадметнага дызайну, мэблі, асвятлення з вялікай дзелавой праграмай, тэматычнымі вечарынамі. У розных краінах, вядома, маюцца свае асаблівасці адпаведна ўяўленню арганізатараў, але з гэтай нагоды няма строгага рэгламенту. Я выдатна разумею, што ў нас усё пакуль

што на іншым узроўні — ад самога дызайну да яго разумення людзьмі, — але ж фармат з-за гэтага змяняць не трэба, не варта "прыдумляць ровар". Трэба проста рабіць далей! Я з задавальненнем пазнаёмлюся з аднадумцамі, гатовымі дапамагач і некалькі год удзельнічаць у працэсе на наступны год. І працэс гэты ўжо доўжыцца. Бо падрыхтоўка мерапрыемства — гэта не тыдзень, а амаль цэлы год.

— Калі ставіць адной з мэт прасоўвання прац нашых дызайнераў для айчынай жа публікі, дык ці не варта пачынаць "сталбіць" месца пад будучы музей дызайну. Скажам, пры працягу акцыі адну работу дарыць гораду ў вулічную ці музейную прастору?

Андрэй КАРАВЯНСКІ: — Рана думаць пра музей. Беларускім дызайнерам варта падумаць аб... звалцы. Слабаватая некаторыя рэчы, ужо даруйце за такое, выказанае ўголас, меркаванне... А што да падарункаў... Іспанцы пад-

вельзарны пласт даследчай працы з прыцягненнем экспертаў, стварэннем камісіі (як адбіраць аб'екты, па якіх крытэрыях?), вялікімі фінансавымі ўкладаннямі і гатоўнасцю прысвяціць сябе гэтаму сур'ёзна і надоўга. Таксама хацелася б цікавасці з боку дзяржавы, чаго пакуль абсалютна не назіраецца. Яшчэ аспекты. З якога перыяду збіраць рэчы? Зразумела, не з эфемернага 2015-га, маўляў, а чаму менавіта з яго? Можна, тады з пачатку існавання незалежнай Рэспублікі Беларусь? Ці яшчэ раней?

Юрый ТАЎБКІН: — У цэлым, хачу адзначыць, што я ўбачыў эвалюцыю ў дызайн-супольнасці Беларусі дзякуючы Тьдню. За апошнія некалькі гадоў ёсць пэўны прагрэс. І гэта вельмі радуе, бо я веру ў прадукцыйнасць эвалюцыйных працэсаў.

— Прапаную кожнаму з вас у фармаце бліц-адказаў назваць дзесяць характарыстык беларускага дызайну, якія

выкрышталізаваліся для вас у рамках куратарскай працы.

Алена КАРПІЛАВА: — Нявызначаны, народны, бясплатны, пазычаны, выпадковы, асяржоны, бюджэтны, невядомы... Атрымліваюцца не надта пазітыўныя характарыстыкі, але я — за аб'ектыўнасць. І, канешне, маю на ўвазе менавіта прадметны дызайн (не графічны, не вэб і г.д.).

Андрэй КАРАВЯНСКІ: — Я нават паспрабую адкаменціраваць тэзісы. У нашых адмыслоўцаў стаяць праблемы з паршэннем маштабаў. Навідавоку і другі гатунак: такое адчуванне, што гэта ўжо дзесьці было. Не ўлічваюцца сучасныя тэхналогіі і адсутнічаюць сувязі з сучаснымі жывотворцамі. Часам беларускі дызайн — вельмі банальны. Назаву і правінцыйнасць, выяўленую ў імкненні казацца арыгінальным ("арыгінальнасць"). Сапраўдны "геній" беларускага дызайну — гэта той, хто прыдумаву фарбавальнікам камяні ўздоўж дарог: яны робяць большы ўнёсак у папулярнасць нашага дызайну, чым адпаведны факультэт Акадэміі мастацтваў.

Цвёрдая прывязка да тэхнічнага задання заказчыка часам шкодзіць і нават забівае ідэю. Пастаянныя апраўданні таго, чаму штосьці не атрымалася. Вылучу асобна і такую характэрную рэч, калі, па меркаванні дызайнераў, вінавата наша грамадства, а не сам адмысловец, маўляў, "у нас не зразумеюць", "у нас людзі не такія"... І, нарэшце, галоўная характарыстыка: няма задаволеных, загарэлых дызайнераў у белых касцюмах на "паршэ", бо ў нас дызайн пакуль не столь жыцця, а спосаб выжыць.

Юрый ТАЎБКІН: — Я назаву такія пазіцыі: хутэй перайманне, чым стварэнне новага; празмерная задоўленасць этнічнымі матывамі (гэта тупіковы шлях у стварэнні мясцовай спецыфікі ў дызайне); слабасць тэхналогіі; крыху не хапае педантычнасці, працы часцяком "сыраватая", не дароблена. Больш не дадам: усё акажацца развіццём дадзеных тэзісаў. А пра вартасці беларускага дызайну казаць, на жаль, складана...

Куратары Мінскага тьднця дызайну пра трафік глядачоў, працу на імя, музей і "навошта нам гэта трэба?"

арылі сваю мэблю Верхняму гораду, Лебедзеў свае велапаркоўкі перадаў гімназіі №23. Мэблевая фабрыка "Алекса" прадаставіла некалькі лавак, якія размалёвалі мастакі. І частка апошніх засталася ў Траецкім, іншыя перадалі ў дар аднаму з дзіцячых садкоў.

Юрый ТАЎБКІН: — На мой погляд, прадметны і ўрбаністычны дызайн валодаюць, найперш, прыкладнымі функцыямі. Іх працягам месца ў горадзе, у доме, у кішэні — у руках людзей, кажучы агулам. У музеі ён можа з часам з'явіцца, але гэта далёка не наша мэта. Таму, мяркую, найлепш засяродзіць рэсурсы не на стварэнні музея, а на фарміраванні ўмоў для з'яўлення ў масавым спажыванні якаснага прадукту, у ідэале — мясцовага дызайну пры мясцовай жа вытворчасці.

Алена КАРПІЛАВА: — Адносна дароў гораду... Лавы кампаніі "Benito urban" перайшлі кавярні "Зерне". І я рада, што кампанія гэта зрабіла карысны крок. Што да перадачы прадметаў з Тьднця дызайну ў дар музею... А якому з іх такія дары патрэбны, калі шчыра? Бо ў нас няма ніводнага музея, што паказвае дызайн хоць бы як асобную секцыю. І сталай галерэі таксама бракуе. Гэты раздзел пакуль не існуе ў публічнай прасторы, таму няма яго і ў музеях. А змешванне прадметаў дызайну з карцінамі ці скульптурамі — непрымальна. У свеце такога няма нідзе.

Урэшце, стварыць музей дызайну было б добра. Але гэта

ф о т а ф а к т

Радзівіл і яго "Біблія"

10 і 11 чэрвеня ў сталічным Маладзёжным тэатры эстрады паказвалі прэм'еру спектакля "Біблія князя Радзівіла". Пастаноўка прысвечана асветніцкай і выдавецкай дзейнасці князя Мікалая Радзівіла Чорнага.

Фота Барыса ГАРЭЦКАГА

Не так даўно супрацоўнікі нашага канала правялі ў Брэсце сустрэчу-прэзентацыю са слухачамі ў рамках рэспубліканскай акцыі “Культурная сталіца Беларусі-2015”. У якасці падарунка мы разам са спонсарамі прывезлі вялікі канцэрт.

Падобную акцыю мы ладзілі летась у Гродне і набылі з гэтай нагоды пэўны досвед. У Брэсце нашым партнёрам выступіла Абласная філармонія, адпаведна, акцыя сталася сумеснай: гэта дазволіла правесці імпрэзу і канцэрт у вялікай зале ды не плаціць за арэнду, а таксама задзейнічаць партнёраў праз удзел іх Камернага аркестра, якім дырыжыраваў Вячаслаў Прылепін. Выступіў на прэзентацыі і брэсцкі ансамбль “Крэсіва”, а мы прывезлі фотавыстаўку Марыны Бацюковай, якая паказвала тое, што адбываецца “за кулісамі” эфіру.

Канцэрт з’яўдаўся сяброў, што супрацоўнічаюць з каналам. Гэта, апроч названых, спявачка Дзіна Трухан-Багданова, піяністка Таццяна Старчанка з “Класік-джаз-трыа”

Наша сумесная праца з лідарам і акардэаністам гурта “Port Mone” Аляксеем Варсобам пачалася некалькі гадоў таму і вырасла спачатку ў праект “New Image Orchestra”, потым ператварылася ў праект “Якдзень”, а цяпер — у “Агату”. Што з сябе ўяўляе апошня фармацыя?

Пакуль гэта працэс пошуку ўласнага стылю і сваёй сістэмы вобразнасці, спалучэнне асобных і творчых якасцей кожнага з удзельнікаў калектыву. Я магу з упэўненасцю сказаць: каб Аляксея граў на трубе, наш дуэт быў бы дуэтам голасу і трубы, граі ён на вібрафоне, ватэрфоне, золавай арфе — усё роўна саюз адбыўся б.

У працэсе рэпетыцый мы сыходзім у іншую падпрасторы, дзе і працуем над сваёй музыкай. Мы разумеем адзін аднаго ў ёй “матэматычна”, на ўзроўні музычнага мыслення, але часам, больш для забавы, чым па неабходнасці, скарыстоўваем у зносінах слова. І я ведаю,

З 5 па 7 чэрвеня ў Маладзечне, дзе я жыў, праішоў XV Нацыянальны фестываль песні і паэзіі. Як казаў напярэдадні падзеі начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Маладзечанскага райвыканкама Аляксандр Рамановіч, аргкамітэт пастараўся адысці ад стэрэатыпаў і штампаў, якія склаліся пры арганізацыі гэтай святочнай дзеі, ды максімальна разнастаіць праграму. Дадам з гэтай нагоды і некалькі ўласных нататак у якасці постскрыпту да фэсту.

У першы фестывальны вечар адбыўся канцэрт “Беларусь незалежная ў песнях і вершах”, запомніўся і юбілейны канцэрт “Песня мая...” кампазітара Алега Молчана ў нядзелю, пераможцы Адкрытага конкурсу юных выканаўцаў эстраднай песні “Маладзёчкі-2015” прадэманстравалі свае вакальныя здольнасці на асобным канцэрце. Ну, а на “дэсерце” глядачам быў прадстаўлены праект “Зоркі “Зорнага дыліжанса” з удзелам пераможцаў аднайменнай тэлеперадачы. У праграме значыўся і паэтычны пленэр — гасцёўня “Красуй, Беларусь”. Цягам дыскусій у рамках апошняга прагучала дум-

Культурная поліфанія

меркаванне

Уладзімір ТРАПЯНОК, загадчык аддзела навін культуры Дырэкцыі канала “Культура” Беларускага радыё

і незапланаваны ўдзельнік, слухач канала — Эдуард Ханок, народны артыст Беларусі, які дзяцінства правёў у Брэсце. У рамках прэзентацыі праекта для дзяцей “Мэры Попінс” выступілі юныя Саша Няхай і Вікторыя Эскіна. Зразумела, што на сцэну выходзілі рэдактары ды вядучыя перадач, так, вершы працьгаў рэжысёр Беларускага радыё Алег Вінярскі... Апроч канцэрта ладзілі экскурсію для нашых супрацоўнікаў па горадзе, а таксама сустракаліся з творчымі калектывамі, асобнымі выканаўцамі, кіраўнікамі ўстаноў культуры для запісу спецпраекта “Тыдзень Брэста на канале “Культура”.

Зала ў Брэсце была запоўнена недзе на 80—90 працэнтаў. Каб столькі глядачоў сабраць, былі падключаны пэўныя рэсурсы. І вось з гэтай

акалічнасці можна рабіць высновы, што не заўсёды статус культурнай сталіцы сыходзіць з унутранага самаадчування гараджан.

Канал “Культура” можа пахваляцца тым, што гэта сваесаблівы асяродак, дзе падтрымліваецца найперш нацыянальная культура, а потым — усё астатняе. Не хапае, аднак, нягледзячы на пачэсную нішу ў радыёэфіры, ці то папулярнасці, ці то рэкламы. А мо і таго, і другога, бо гэта ўзаемзвязаныя рэчы. І мне часам крыўдна, што наш рэйтынг не можа канкураваць з тымі, хто нічога не дае для развіцця асобы, працуючы выключна дзеля забавы. Беларускі канал “Культура”, дарэчы, стаў першым сярод падобных на постсавецкай прасторы з такой назвай і такім фарматам. Потым былі Масква і Кіеў.

Мы рэальна ацэньваем патэнцыял і ставім рэальныя задачы. Маём для каго працаваць, каго выходзіць, каму дапамагаць вызначыцца з прыярытэтамі. І дубляваць расійскія каналы не збіраемся. Асабіста я зыходжу з таго, што канал “Культура” беларускі і мае працаваць па-беларуску. Я за тое, каб намі пра-судваліся нацыянальныя мастацкія здабыткі. Але ж культура — гэта не толькі звыклае асяроддзе, у якім ты знаходзішся стала, але і вельмі шырокая прастора, дзе можна заўсёды адкрываць штосьці новае. Скажам, цікава праз сваю культуру адкрываць і чужую, са свайго гледзішча бачыць, як там у іх. Карацей, я за культурную поліфанічнасць!

Ну а зараз працуем над праектам да 1030-годдзя Заслаўя, якое будзе адзначацца ў жніўні. Мы падалі праект на два канцэрты. А з верасня запускаяем Рэспубліканскі конкурс сучасных п’ес для радыётэатра, па выніках якога ў наступным верасні будзе выбрана п’еса, якую паставім да 15-годдзя канала “Культура”.

Занатаваў Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

меркаванне

Канстанцін СЕЛІХАНАЎ, скульптар

Аснова — тая ж, але...

Завядзёнка, калі выкладчык сядзіць са студэнтамі, напрыклад, з дзевятай раніцы да першай гадзіны дня, — не зусім дасканалая. Мастак робіць выбар: альбо яму палову дня праводзіць у акадэміі, а потым стомленым ляцець у майстэрню, альбо цалкам засяродзіцца на творчасці. Каб выкладчыкамі былі людзі, якім ёсць што сказаць студэнтам, павінен існаваць нейкі кампраміс.

Выкладанне магчыма зрабіць для творцы прывабным. Як працуе ў Варшаўскай акадэміі мастацтваў Лявон Тарасевіч? Ён займаецца з тымі, каму блізка ягона творчасць. Студэнты працуюць у ягонай майстэрні, ездзяць з ім на мастацкія імпрэзы. Прасцей кажучы, жыўць ягоным светам. А ў нас выкладчык на занятках гаворыць студэнтам адно, а ў майстэрні робіць зусім іншае. Тэорыя з практыкай не супадаюць. Калі ўжо мы гаворым пра каштоўнасць рэалізму і вучым гэтую рэалізму студэнтаў, дык і ў майстэрні павінны даваць ім практыку рэалізму, а не рабіць абстрактную мадэль. Мне падаецца, што ў навучальным працэсе мы засяроджваемся на другасным, на прыватнасцях, і забываемся на галоўнае — на мастацтва.

Наша мастацкая акадэмія ў аснове мусіць заставацца такой, якой і ёсць. Прынамсі, найбліжэйшым часам... Мэта навучання ў ёй — атрыманне базавай, класічнай адукацыі. Адпаведна, і праграма мусіць быць жорсткай, прынцыповай. Так ёсць — і тое добра. Але з часам пэўна трэба зменіць станцыю відэафоннай, і на прагматычным кансерватызме, на захаванні традыцый ужо не ўтрымацца. Цяпер знізілася планка конкурсу ў Акадэмію, і гэта нездарма. А раней ці пазней паўстане пытанне, як рэфармаваць устаноў. Скажам, арганізаваць у ёй аддзельныя эксперыментальнага жывапісу і пластыкі або стварыўшы яшчэ адну ВНУ — з іншай праграмай.

Я бачу сістэму вышэйшай мастацкай адукацыі так: два першыя курсы — база, а потым — усяго пакрыху. Няхай студэнт, зыходзячы з таго, што яму ў жыцці спатрэбіцца, выбірае, як удасканальвацца. Разам з тым, іншыя лічбы ў конкурсе — гэта знак, што працэс выкладання патрабуе карэкцыі, каб адпавядаць рэаліям, патрабаванням сённяшняга дня. І тут трэба нешта рабіць. Магчыма, весці больш жорсткую кадравую палітыку, каб студэнтаў вучылі мастацкі, якія гавораць пра сённяшні дзень на сучаснай мове.

Напрыклад, я ведаю, што Варшаўская акадэмія мастацтваў білася за Міраслава Балку, здаецца, з Вроцлаўскай акадэміяй. Рэальна білася, каб ён стаў выкладчыкам у Варшаве. Але ж я разумею, што падобныя пытанні не ад рэктара залежаць. Гэта ўвогуле адміністрацыйная пасада.

А наогул, трэба прыняць як дадзенасць: студэнт ідзе да выкладчыка, хоча вучыцца ў канкрэтнай асобы. А выкладчык, працуючы ў межах праграмы, мусіць мець пэўную метадычную свабоду і сам вызначаць пэўныя рэчы, зыходзячы з канкрэтнай сітуацыі.

Занатаваў Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

Дуэт саракагадовых без блюзу

ТЭКСТ

Ірэна КАТВИЦКАЯ, этна-спявачка, кампазітар, піяніст

што Варсоба абсалютна дакладна перажывае тое ж самае, што і я, вібраючы з маім голасам. Калі Аляксей паказвае мне новую кампазіцыю, ён заўсёды здзіўляе, і я... усміхаюся. Узнікае такое радаснае, як у дзяцінстве, адчуванне. А ў звычайным жыцці, “у свеце”, хоць мы і сябры, але часта зусім па-рознаму думаем і ўспрымаем падзеі.

Як каза Варсоба, унікальнасць і навізна нашага праекта заключаецца ва ўзаемадзеянні спецыфічных вакальнай і інструментальнай ліній. Вакальная — традыцыйная, рытуальная, якая захоўвае дыялекты, архаічныя лады і манеру. А інструментальная спалучае аўтарскі стыль выканання і прыёмы сучасных музычных кірункаў (неакласіку, авангард, неамінімілізм).

Ультраархаіку і ультрасучаснасць у тандэме збліжаюць усвядомленае, уважлівае стаўленне да кожнага гукі, надзяленне асаблівай значнасцю саўнда і кантэксту, фарміраванне апошняга пры дапамозе нечаканых прыёмаў у гармоніі і аранжыроўцы. Акардэон і голас часта суіснуюць у розных танальных і рытмічных планах, што стварае поліфанію, надаючы вялікую самастойнасць партыям.

Фронтмэн гурта “Палац” Алег Хаменка, паслухаўшы нас на адным з фестываляў, сказаў, што “гэта ўвогуле — еўрапейскі праект, які ўвасабляе трэнд прынцыповага адыходу ад музыкі блюза (на ім трываецца ўсё сучаснае рок- і поп-культура): тут няма ніводнага блюзавага акорда, ніводнай блюзавай ноты”.

“Не для нас, а для нашых бацькоў?”

ТЭКСТ

Алег ЧЭЧАНЕЎ, акцёр Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага глядача, рэжысёр

ка пра тое, каб вярнуць фестывалю першапачатковую назву, дзе слова “паэзія” займала першую пазіцыю. Маўляў, без паэтычных радкоў песня паўстаць не можа.

Здавалася б, арганізатары проста абавязаны былі запрасіць усіх удзельнікаў Гран-пры фэсту за ўсю пятнаццацігадовую гісторыю фестывалю, пачынаючы ад самай першай лаўрэаткі — Алены Саўленайце — і заканчваючы пераможцай леташняга конкурсу — Алінай Молаш.

Такая канцэртная праграма магла б стаць прыемным сюрпрызам для глядачоў, праявай увагі і павагі да выканаўцаў, а для крытыкаў — добрай нагодай прасачыць тэндэнцыю развіцця айчыннага эстраднага мастацтва. На жаль, гэтага не адбылося. Урэшце, як заўважыў той жа Рамановіч, падобная ідэя разглядалася арганізатарамі фестывалю. Аднак сабраць у адным месцы ў пэўны дзень такую колькасць занятых людзей аказалася цяжкавыканальнай задачай. Сваю ролю адыграў і фінансавы бок пытання...

На жаль, з фестывальнай сцэны не прагучала знакамітая песня “Маладзечна”, якую калісьці спецыяльна для фестывалю напісаў кампазітар Ігар Палівода. Ужо з першага выканання яе прыняла публіка, нумар гунаў на цырымоніях адкрыцця або закрыцця фестывалю. Ды што там: яна стала сапраўдным народным хітом і неафіцыйным гімнам горада...

Не засталіся ў баку ад фестывальнай праграмы і ўстановы культуры горада. Так, Мінскі абласны краязнаўчы музей правёў творчую прэзентацыю выстаўкі “Навечна ў памяці народнай...” да 70-годдзя Перамогі. На Цэнтральнай плошчы прайшоў канцэрт фальклорных калектываў раёна. Там жа адбылася акцыя “Арт-старт” творчай моладзі горада і вобласці. Юнакі і дзяўчаты паказвалі публіцы свае захопленыя рэпам, хіп-хопам...

Не стану распаўядаць пра густ выканаўцаў і якасць убачаных нумароў. Тым не менш, акцыя наштурхнула на наступны развагі.

У кожнай узроставай групе ёсць улюбёныя музычныя кірункі і свае куміры. Перавагі той невялікай часткі моладзі, якая знайшла прытулак у рамках “Арт-старту”, далёкія ад эстраднага напрамку, што дамінуе на фестывалі. Але чаму б не ўдасканаліць фармат і асноўных падзей з улікам вялікай колькасці моладзі, што прысутнічае на імпрэзах (ці хацела б на іх пабываць, ды не знаходзіць цікавых падзей “пад сябе”)? Адаць тую ж пляцоўку на Цэнтральнай плошчы пад канцэрты, напрыклад, і прафесійных беларускіх рок-гуртоў, у якіх ёсць, я ў гэтым упэўнены, куды больш прыхільнікаў, чым у хіп-хопу. З улікам беларускай мовы, на якой, як правіла, спяваюць такія каманды, атрымаецца добрая паралельная плынь у рамках форуму. У маладзёжнай аўдыторыі, якую, варта прызнаць, фестываль непазбежна губляе, атрымаецца сваё свята, сугучнае іх светаадчуванню. І падзея надоўга застаецца ў памяці.

А ў сацыяльных сетках не будуць мільгацець песімістычныя каментарыі, маўляў, фестываль не для нас, а для нашых бацькоў. І папрокі ў эстрадным міжсабойчыку. Як кажучы ў тэатры, глядача трэба выходзіць і гадаваць.

У сталіцы і абласных цэнтрах на мінулым і гэтым тыднях дэманстравалася праграма кароткаметражных стужак — пераможцаў самых прэстыжных міжнародных фестываляў і лаўрэатаў кінапрэміі. Амаль сенсацыяй у спісе карцін для паказу выглядала новая работа "Пугач" беларускага рэжысёра Сяргея КАЛАСОўСКАГА. "К" распытала маладога рэжысёра, якім чынам можна дабіцца поспеху ў свеце кароткаметражнага кіно. І — галоўнае — што рабіць з гэтым далей...

Антон СІДАРЭНКА

— Сяргей, новы фільм "Пугач" паказваюць у найбуйнейшых гарадах Беларусі ў рамках праграмы "Свет кароткаметра". Для нашай краіны кароткі метр у такім шырокім паказе — беспрэцэдэнтны выпадак. Твае эмоцыі з гэтай нагоды, а таксама з прычыны кампаніі — лаўрэатаў прэстыжных прэміі і пераможцаў фестываляў?

— Вельмі спакойна паставіўся да падзеі. Гэта — заслуга фільма: ён пачаў жыць сваім жыццём, мае ўласны лёс. Мне, вядома, прыемна, што карціна не лягла ў стол, што яе ўбачыць глядач, прычым "у пакеце" з вельмі моцнымі працамі з усяго свету. Гэта нават сімвалічна ў нечым. Наогул, зараз я апанаваны новым праектам, тым героем, які "пасяліўся" ўжо на паперы, жыве ўва мне, але марыць нарадзіцца і жыць на экране.

— "Пугач" — сюжэт з твайго дзяцінства. Гісторыя для сцэнарэя абавязкова павінна быць перажыта аўтарам асабіста?

— Не, але для маладога аўтара такі падыход пажаданы. Для прадзюсараў і прафесіяналаў ад кіно гэта сведчыць аб сталасці творцы. Што да мяне, дык праца над вельмі асабістым, інтымным матэрыялам дапамагла "не забуксаваць", стала наймагутным зарадам, выкідам энергіі, дадала жадання давесці справу да канца. Я ставіў і іншыя мэты: магчымасць выйсці на адкрыты дыялог з беларускім глядачом. Чаму? Мы, аўтары фільмаў (у Беларусі), ужо даўно, я так лічу, дыскрэдытавалі сябе ў вачах аўдыторыі. Беларускае кіно (асабліва ігравое) асацыюецца з чымсьці не дужа якасным, далёкім ад рэчаіснасці. Мне б хацелася заваяваць давер, сесці і пагутарыць, не "прасунуць" нешта, а менавіта пагутарыць за кубкам гарбаты, сказаць, што я такі ж, як вы: люблю, мару і вельмі моцна баюся. Кантэкст гісторыі, сімволіка павінны быць зразумелымі айчыннаму глядачу. Тут усё проста: пугач, флейта, пачак гумкі.

Міжнародныя фестывалі — гэта добра, але тое, што адбываецца дома, мяне хвалюе больш. І беларускі глядач пойдзе на беларускае толькі тады, калі адчуе, што яго не падманваюць, што з ім не гуляюць, не разумнічаюць... Калі пабачыць, што на экране такі ж самы чалавек: трохі збянтэжаны, сарамлівы, магчыма, няўдачнік ці летуценнік, які жадае проста перажыць сёння і не ўпасці ніжэй заўтра. Мы — унікальная прастора часта няўпэўненых у сабе людзей, нам трэба дзяліцца нашым вопытам, прабівацца, падкрэслі-

ваю, прабівацца да нашай рэальнасці. Тое, чым апанаваны многія людзі, можна развязаць выключна, паўтаруся, вельмі інтымным, асабістым досведам...

— Калі ты выбіраў, дзе вучыцца, то спыніўся на Варшаве. Чаму? Як мяркуюць, каб ты вучыўся ў Мінску, вынік атрымаўся б іншым?..

— Варшава знаходзіцца недалёка, а палякі маюць вельмі падобны да нашага менталітэт. Да ўсяго, Польшча вельмі кінематаграфічная краіна са сваёй унікальнай кінагісторыяй, адносна даступнай для нас адукацыяй і пражываннем. Яшчэ мне спадабаліся кантрасты. Навучанне ў кінематаграфічнай школе — гэта не чытанне падручнікаў, не вывучэнне тэорыі, а велізарная колькасць практыкі, укладанне ў работы тытанічных намаганняў, пераадоленне разнастай-

— Так, мне дастаткова аказалася тузіну хвілін. Такая рэальнасць. На большае ў мяне няма грошай: толькі на фільм да чвэрці гадзіны. Сумна, але такія абставіны. Лепш здымаць пяццаціхвілінныя фільмы, чым дваццаць гадоў бегаць з поўнаметражным, нікому не патрэбным сцэнарыем, расчаравацца, надарвацца, апынуцца ў роспачы. Пятнаццаць хвілін — гэта тое, што я магу сабе дазволіць, на большае не напрацаваў.

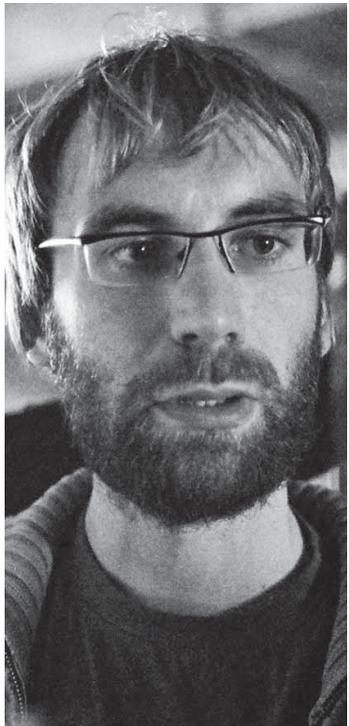
Калі казаць пра творчы складнік, то кароткі метр — выдатная гімнастыка для розуму. Гэта рэбус: як паказаць гісторыю за такі кароткі час, як напісаць сцэнарыі, каб хапіла грошай. Як, як, як... Абмежаванні ствараюць прастору для фантазіі. Спачатку ствараеш гісторыю на дзесяць старонак, потым думаеш пра тое, як спрасціць, як зрабіць эфектныя сцэны пры мінімаль-

— Занятка кароткаметражным кіно — крах сямейнага бюджэту. Пасля кожнага фільма даводзіцца пару месяцаў аддаваць пазыкі. Тут няма ніякіх матэрыяльных выгод. Кароткі метр — доўгатэрміновыя ўкладанні ў сябе, у будучыню. І ўсё. Гэта адна з магчымасцей займацца ўлюбёнай справай — рабіць фільмы. Калі я выбраў сабе такі лёс у такі час, трэба проста расслабіцца, даверыцца ўласнай інтуіцыі і шмат працаваць. А там... Што будзе — тое будзе.

— Чаго, на твой погляд, не хапае сучаснаму беларускаму кіно?

— Беларускаму кіно не хапае беларускага кіно. Мы перасталі здымаць фільмы. Бо як можна рабіць добрыя фільмы, не здымаючы?.. Цяпер шматлікія прадзюсары раптам прагнуліся, кінуліся дапамагаць мала-

Трэба здымаць! Дрэннае ці добрае...

Сяргей Каласоўскі.

Сяргей Каласоўскі: "Кароткі метр — укладанні ў сябе, у будучыню. І ўсё"

Кадр з фільма "Пугач".

ных перашкод, калі ўсё супраць цябе. Адукацыя — гэта педагогі. Я вучыўся ў дзеючых рэжысёраў: Леў Маеўскі, класік польскага кіно, Мацей Цуске, неверагодны дакументаліст, які навучыў назіраць за рэальнасцю, знаходзіць глыбокае ў простым. Ён жа заклаў падмурак майго рэжысёрскага погляду. Радаслаў Піваварскі прымусіў пісаць, верыць у сябе. Ён казаў: "Ты добра пішаш пра Беларусь, я хачу гэта глядзець: твае характары яркія, цікавыя". Мацей Сляціцкі прымушаў думаць пра структуру сцэнарэя, пра кінамову, фінансы. І ўсё педагогі ў адзін голас казалі: "Шукайце праўду, глядзіце навакол, імкніцеся да прастаты, рабіце фільмы пра тое, што добра ведаеце".

Мноі з апэратарам за час вучобы было знята каля 30 розных работ. Без фінансавай дапамогі, усё за свой кошт. "Вы нікому не патрэбны, — казалі нам. — Ваша кіно нікому не трэба. Таму, каб перамагчы, здымайце добрыя фільмы!" Гэта быў суровы, але выдатны трэнінг перад тым, як выйсці ў дарослае жыццё.

— Зараз ты працуеш у фармаце кароткаметра. Але ў той жа "Пугач", напрыклад, укладзена сіл і фантазіі, як у паўнаметражнае кіно. Табе хапіла дванаццаціхвіліннага хронаметражу?

■ "Калі казаць пра творчы складнік, то кароткі метр — выдатная гімнастыка для розуму. Гэта рэбус: як паказаць гісторыю за такі кароткі час, як напісаць сцэнарыі, каб хапіла грошай. Аператар пачынае прыкідваць, як гэта зняць і не выйсці з бюджэту, думаюць касцюмер, грымёр, сцэнограф — усе раптам пачынаюць думаць. Карацей, вучышся пісаць "пад бюджэт".

ных магчымасцяў. Аператар пачынае прыкідваць, як гэта зняць і не выйсці з бюджэту, думаюць касцюмер, грымёр, сцэнограф — усе раптам пачынаюць думаць. Карацей, вучышся пісаць "пад бюджэт". Гэта таксама важна. І яшчэ. Да поўнаметра трэба прыйсці. Гэта як вышэйшая ліга, і ты мусіш быць годным. Да вялікіх форм даходзіць адзінкі, самая лепшая. Лічу такую сітуацыю правільнай.

— Занятка кароткаметражным кіно дазваляе быць матэрыяльна незалежным? Як ты бачыш тваю далейшую прафесійную кар'еру?

Думаю, крызіс у расійскім кіно гэтаму паспрыяў. Але ўся гэтая дапамога — кропля ў моры. Людзям у кіно трэба прызнацца, што без дзяржавы мы загінем. Даводзіцца ісці і праціць вельмі вялікія грошы, якія ўсё роўна не дадуць. Але губляць нам няма чаго. "Праціць не сорамна", — так каза мне маці, калі я ўпадаю ў адчай ад таго, што няма грошай на фільмы. Тады я ўстаю, іду, прашу — і мне даюць.

Усе чакаюць, што нешта зменіцца. Хлопцы, давайце глядзець праўдзе ў вочы: на дадзены момант у міжнароднай кінематаграфічнай супольнасці нас няма. Трэба здымаць фільмы, шмат фільмаў. Трэба здымаць! Дрэннае ці добрае, патрэбныя або не, разумныя ці не вельмі, 20-30 поўнаметражных, сотні дакументальных, анімацыйных, кароткаметражных карцін у год. Толькі так можна нешта ажывіць. Не трэба забывацца пра моладзь, не трэба пужаць яе складанасцямі. Заўтра гэтыя хлопчыкі і дзяўчынкі прывядуць у Беларусь замежных інвестараў, многія з іх лепш, чым тутэйшыя прадзюсары, ведаюць механізмы пошуку фінансавання. Моладзі часцяком патрабуецца проста ўвага, мінімальнае дапамога. Усё астатняе яна зробіць сама.

Паралелі: Карэя

"Гуляюць" самі па сабе

Па ненадрукаваных фотаздымках з камандзіровак мы, журналісты "К", прыгадваем не адзін адведзены позірк: маўляў, дзе ж шукаць сучасны, модны кірунак для сваёй працы? А хтосьці з работнікаў культуры, напэўна, потым успамінаў дапытлівага суразмоўцу: лёгка казаць пра ініцыятывы, але адкуль браць фінансы на новае? Аднак часта побач з намі існуюць ужо гатовыя варыянты з напрацаванымі сувязямі і нават неаблігім грашовым падмуркам.

Настасся ПАНКРАТАВА

Я не была прыхільніцай папулярнай музыкі, не сачыла за новымі імёнамі ці паднапрамкамі. Тым не менш, ужо чатыры гады я з цікавасцю назіраю за тым, як у Беларусі набірае моц модная ў свеце плынь К-POP — кавер-танцы на кампазіцыі знакамітых паўднёвакарэйскіх гуртоў. Гэта ініцыятыва цалкам аматарская, яна не мае ні прафесійнага харэаграфічнага падмацавання, ні падтрымкі якога-небудзь буйнога маладзёжнага аб'яднання.

У 2011 годзе сфарміраваліся два калектывы, апантаных рамантыкай азіяцкіх поп-танцаў. Аднак лідар аднаго з тых гуртоў Крысціна Канаплянік кажа, што зараз заяўкі на ўдзел у адмысловых фэстах падае больш за 20 каманд, сярод якіх — прадстаўнікі, прыкладам, з Магілёва ды Гомеля. Мяне ўражвае той імпульс, з якім моладзь (сярэдні ўзрост танцорак наўрад ці перасягне за 20 гадоў) бяжыць на рэпетыцыі пасля вучобы ў школе, ВУН, а некаторыя і з зусім нятворчай працы кшталту эканамістаў, бухгалтараў, юрыстаў.

Незвычайную прагу беларусаў да моднага кірунку прыкмеціла Пасольства Рэспублікі Карэя ў Беларусі. Другі год запар пры яго падтрымцы ў нас адбываецца "K-POP World Festival". Лепшыя танцавальныя і песенныя каверы, якія перамаглі ў сваім рэгіёне, атрымліваюць шанс трапіць на фінальны іспыт у Паўднёвую Карэю. Беларусы не прэтэндуюць на такія вынікі, але, можа, толькі пакуль?..

Зразумела, хобі заснавана цалкам на самафінансаванні: аматары за свой кошт арандуецца залы для пастаноўкі нумароў, шыюць касцюмы, вызджаюць на выступленні, здымаюць памяшканні для правядзення тэматычных вечарын (дарэчы, ладзяцца яны амаль штомесяц у сталіцы, а часам і ў абласных гарадах). Яны самі сабе выканаўцы, арганізатары, прамоўтары, піяршчыкі. І ў апошнім атрымалі поспех, шыкоўна збіраючы на вечарыны наведвальнікаў праз сацыяльныя сеткі (гэтакі можна папачыцца некаторым "сталым" аматарскім калектывам). Зала напаўняецца — значыць, памкненні танцорак знаходзяць розгалас у маладзёжным асяродку.

Чытач усміхнецца, маўляў, чаго ўвогуле згадваць тых аматараў: і нумары іх не аўтэнтычныя, і пра значнасць дасягненняў можна спрачацца. Але факт застаецца фактам: моладзь самастойна знайшла запатрабаваную сучасную нішу. Гэтым дзяўчатам стае імпульс, адданасці справе, у іх ёсць матэрыяльная база, напрацаваныя сувязі (нават міжнародныя), падрыхтаваная мэтавая аўдыторыя. Яны знайшлі магчымасць выйсці на замежных глядачоў.

Дык мо не вынаходзіць веласіпед, а прыйсці на ўжо апрацаваную глебу? Чаму б тым жа ДК не ўзяць такія калектывы пад сваё крыло? Скіраваць танцорак у больш якаснае русла, прапанаваўшы дзяўчатам прафесійных харэаграфіў (упэўнена, сярод маладых спецыялістаў знойдуцца тыя, хто прагне дадаць да свайго будзённага графіку гадзіну-другую сучаснай пластыкі). Як падзяку яны атрымалі б у асабе гэтых дзяўчат зацікаўленых удзельнікаў іншых імпрэз, а таксама — падрыхтаваную аўдыторыю для іх. Пачаць можна і з малага: прапанаваць у арэнду танцавальныя залы (зараз танцоркі нясуць грошы за рэпетыцыйныя пляцоўкі садкам ды школам).

А той, каму не падабаецца менавіта гэты кірунак, можа пайсці шырэй і зазірнуць у сацыяльныя сеткі, каб даведацца, чым дышае моладзь. Неўзабаве культработнікі займеюць у сваю скарбонку нешта арыгінальнае і сучаснае...

Нацыянальнаму фестывалю беларускай песні і паэзіі, які прайшоў у 15-ы раз, споўнілася 22 гады (бо не заўсёды, на жаль, ён праходзіў штогод). Як жа гэты адзіны ў нас фестываль са статусам "нацыянальны" правёў свой чарговы "дзень народзінаў", што адзначаўся тры дні — 5 — 7 чэрвеня?

Надзея БУНЦЭВІЧ

Фармат без фармалізму

Адбылося сапраўднае свята, сведкамі якога змаглі стаць не толькі маладзечанцы і госці горада-спадарожніка беларускай сталіцы, але і ўсе, хто ўключыў два вечары запар канал "СТБ" у час трансляцыі асноўных фестывальных канцэртаў.

Спраўдзіўся і разрэкламаваны новы фармат фестывалю, пры якім акцэнт быў зроблены на песні апошніх 25 гадоў — эпохі незалежнасці Беларусі. Праўда, пры гэтым частка нумароў гала-канцэрта адкрыцця ішла пад фанаграму "плюс 1". І не таму, што артысты не змаглі б спяваць жывцом! А дзеля зручнасці тэлетрансляцыі. Што тут казаць? Хіба спадзявацца, што калісьці тэлебачанне зможа набыць і, што яшчэ важней, засвоіць больш дасканалую апаратуру, пры якой такіх праблем узнікаць не будзе.

Бо сёлета нават надвор'е прышло да неабходнасці "інавацый"! Гэта быў бадай першы фестываль без дажджоў-навалініц. З неба сыпаліся хіба шыкоўныя феерверкі, якім магла б пазайздросціць сталіца.

Здабыткам фестывалю сталі новыя маладыя галасы, адкрытыя ў конкурснай праграме. Асабліва гэта тычыцца Таццяны Валахановіч — уладальніцы Гран-пры і прызачкі імя Уладзіміра Мулявіна, вылучэнцы Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў (дыплом з адзнакай у 2013 годзе), якая цяпер кіруе эстраднай студыяй ДК пасёлка Энергетык Дзяржынскага раёна і завочна вучыцца ў БДУКІМ.

Яшчэ адной адметнай рысай "Маладзечна-2015" стаўся прынцып збірання "сяброў-канкурэнтаў": на гэтым фестывалі ажно дзве праграмы былі аддадзены пераможцам іншых музычных праектаў. Прычым ішлі гэтыя канцэрты на наступны паяў конкурс дзень. Таму лаўрэаты, уладальнікі дыпламаў удзельнікаў і іх выкладчыкі маглі на свае вочы-вушы пераканацца, як пераможцы таго ж "Маладзічка" — Маладзечанскага адкрытага конкурсу юных выканаўцаў эстраднай песні — наступваюць ім на пяты. І як узрастаюць-дужаюць колішнія пераможцы тэлепраекта "Зорны дыляжанс", якія канчаткова знайшлі сябе... не абавязкова ў прафесійнай эстрадзе, але спяваць не кінулі. Той жа Сяргей Жбанкоў, да прыкладу, — адзін з вядучых артыстаў Нацыянальнага драматычнага тэатра імя М.Горкага, дзе ставіцца шмат разнастайных па жанрах музычных пастановак, выканаўца ролі Песняра ў аднайменным спектаклі.

Шанаваць ці забываць?

Адрадзілі ў Маладзечне і калісьці забытую традыцыю ўшанавання кампазітараў і паэтаў. Сёлета знаныя творцы, чые песні гучалі ў канцэрце адкрыцця, былі запрошаны на свята ў якасці не толькі гасцей, але і ўдзельнікаў. Яны выходзілі на сцэну разам з выканаўцамі і займалі сваё "працоўнае месца" за інструментам — садзіліся за клавійныя ці бралі ў рукі акардэон, як гэта зрабіў Алег Елісеенкаў. Іх імёны аб'яўлялі са сцэны і давалі ў тэлевізійным падрадкаўніку. Да таго ж, тэлеверсіі абодвух маладзечанскіх вечароў былі падоўнены "візітоўкамі" ўдзельні-

каў: літаральна кожны з іх гаварыў штосьці пра фестываль, конкурс, свой рэпертуар — і гэтыя кадры пры мантажы былі ўстаўлены паміж музычнымі нумарамі.

Дый на вялізным экране ў Амфітэатры раз-пораз узнікаў не прывязаны да канкрэтнай кампазіцыі пералік найбольш выбітных песенных творцаў — у тым ліку тых, каго ўжо няма з намі. Праўда, замест Уладзіміра Алоўнікава, аўтара "Лясной песні" ("Ой, бярозы ды сосны..."), "Песні пра Мінск", што стала гімнам сталіцы, узнікала імя яго слаўтага сына — сусветна вядомага піяніста, народнага артыста Беларусі, прафесара Ігара Алоўнікава. Пэўна, вельмі ж палюбіў ён маладзечанцаў за час сваіх неаднаразовых гастрольяў! Дык ці ж можна наракаць на дробныя накладкі пры агульным паэтызме?

Эдуарда Ханка выклікалі на сцэну для ўручэння віншавальнага адрасу з 75-годдзем, дасланага Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусі. Сольным вечарам у Амфітэатры было адзначана

Поўны спіс конкурснага рэпертуару мелі члены журы. Але на атрыманых імі ацэнках лістах хапала "белых плям" і памылак, што сыходзілі, як няцяжка здагадацца, ад саміх канкурсантаў і іх выкладчыкаў. Бо якую інфармацыю яны прадаставілі ў аркамітэт, такая і была надрукавана! На жаль, з гэтым даводзіцца сутыкацца штогод: выканаўцы папросту не ведаюць, што яны спяваюць. І, верагодна, не жадаюць ведаць! Бо некаторых "ляпаў" можна было пазбегнуць, проста "загуліўшы" словы песні! Хто хоча знайсці, той знаходзіць. У "даінтэрнетаўскія часы" выканаўцы-аматары нават на радыё тэлефанавалі: дапамажыце даведацца імёны аўтараў, бо як жа іначай спяваць?

Гуляць дык гуляць! Але строга арганізавана

Цэнтральная плошча, дзе калісьці пасля пачатковага "стадыённага перыяду" ладзіліся асноўныя мерапрыемствы, не пуставала. Тут усе тры

парку — асабліва для дзяцей, з якімі туды выпраўляліся на прагулку бацькі. Пры ўсіх гэтых гульнёва-забаўляльных кірунках фестывалю, яго арганізацыя, хаця і раней з ёй праблем не ўзнікала, сёлета была на парадак вышэйшай. Усе падраздзяленні працавалі зладжана, пытанні вырашаліся імгненна. Штаб фестывалю быў змешчаны ў самім Палацы, прэс-цэнтр — у Дзіцячай школе мастацтваў. Акурат там, дзе самы першы канцэрт "Маладзечна-2015", складзены з музыкі беларускіх кампазітараў розных часоў, прэзентавалі камерныя калектывы фінбергаўскага аркестра, падкрэсліваючы асветніцкі характар імпрэзы.

Курс на конкурс

Конкурс маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні патрабуе асобнага і больш дэталёвага разгляду. Бо ён не проста рэспубліканскі, а ў межах нацыянальнага фестывалю, адпаведна, і сам нацыянальны. А значыць, вышэйшы

віўшы свае балы, старшыня Міхаіл Фінберг і член журы Дзмітрый Качароўскі ўдзельнічалі ў канцэрце, што працягнуў конкурсныя выступленні. І таму не маглі прысутнічаць на фінальным абмеркаванні, дзе і вызначаюцца канчатковыя вынікі. А тыя могуць значна адрознівацца ад папярэдніх, што ўзніклі пасля другога туру (і нават, як у выпадку з Міхаілам Фінбергам, пасля некалькіх рэпетыцый з канкурсантамі, дзе ёсць магчымасць праверыць, наколькі яны схільны-здольны да супрацоўніцтва). Пэўна, наступным разам арганізатарам няблага было б прадугледжваць яшчэ якія-небудзь выступленні паміж канкурсантамі, што спяваюць з аркестрам, і сольнікам самога аркестра. Тады і аркестранты маглі б зрабіць "удых-выдых", а не граць тры гадзіны амаль без перапынку (асабліва гэта тычыцца духавікоў, якім трэба берагчы, не перанасіраваць вусны).

Фігура пераможцы любога спаборніцтва — гэта заўсёды яшчэ і маяк, на які будуць арыентавацца

"Маладзечна-2015": курс на конкурс

Калі гаворым пра статус "нацыянальны"...

дні ў рэжыме нон-стоп па 5 — 9 гадзін запар вірвала "Фестывальна талака" — канцэртная праграма творчых калектываў Маладзечаншчыны. Назіраючы за выступленнямі, можна было і на лавах "гледзельнай залы" пасядзець, і проста прагуляцца па сонечных алеях, і пад'есці (выязны гандаль і харчаванне былі наладжаны так, што ежы хапала на ўсіх), і сувеніры набыць. Праўда, выстава-продаж тавараў народнага спажывання "Беларускі пачастунак" была куды шырэйшай, чым надзвычай сціглая "Скарбонка творчасці народнай", якую калісьці называлі, як у Віцебску, Горадам майстроў. Не ведаю, у чым справа. Можа, перамагло жаданне зрабіць людзям "нармальнае" свята? Бо яго ў нас часцяком разумеюць найперш як застолле. Ці народныя майстры спужаліся ранейшых прыродных катаклізмаў? А можа, падумалі, што іх вырабы ў фестывальнай атмасферы неадарчы?

Шмат цікавага, акрамя ўласна канцэртаў у Амфітэатры, было і ў

за астатнія, галоўныя сярод мноства іншых, у якіх таксама бяруць удзел выканаўцы з усёй краіны.

Сялетні ўзровень быў добрым. Асабліва сярод хлопцаў, якіх, дарэчы, было больш за дзяўчат (11 + 8, адпаведна). Паўплывала і больш сур'ёзная падрыхтоўка (не дарма Міхаіл Фінберг цягам года рабіў майстар-класы, склікаў выкладчыкаў, прадстаўнікоў адпаведных упраўленняў аблвыканкамаў), і прыстойны прывавы фонд: 120, 100, 80 і 60 базавых велічынь за Гран-пры і першыя тры месцы адпаведна. Але ледзь не ўсеагульнымі заганамі было элементарнае няўменне канкурсантаў правільна... дыхаць! Дый па іншых паказчыках вакальная школа "культгала", хаця добрымі галасамі маглі пахваліцца практычна ўсе.

Спаборніцтву ёсць куды расці! Бо сам яго статус патрабуе, каб у Маладзечна з'езджаліся не пачаткоўцы, якія развучылі дзве айчынныя песні, а пераможцы іншых праектаў, дзе, можа, нацыянальны рэпертуар не патрабаваўся. Удзел у маладзечанскім конкурсе можа стаць для іх не толькі прэстыжам, але і нагодай заспяваць сваё, беларускае! З шыкоўным аркестрам і на вялізнай сцэне пад адкрытым небам — як своеасабліва рэпетыцыя-праекцыя "Славянскага базару ў Віцебску".

Сярод сялетніх удзельнікаў адрозна вылучаўся Мікіта Касцюкевіч (Першая прэмія) — абсалютнай натуральнасцю спеваў і сцэнічных свабод, артыстызмам, акцёрскай самадзейнасцю, чаго так нестала многім канкурсантам. Яно і не дзіва, бо ён удзельнік сёлетаўскага складу "Верасоў"!

Другую прэмію падзялілі двое прадстаўнікоў Брэстчыны — Андрэй Цямчык і Лізавета Войтуль. Трэцюю атрымалі мінчанін Дзмітрый Нікіцін і Юген Захарка з Гродзеншчыны. Але на тыя ж месцы маглі прэтэндаваць і некаторыя іншыя канкурсанты, часам з лепшымі галасамі, падрыхтоўкай, рэпертуарам, творчымі перспектывамі (асабліва крыводна было за Кацярыну Лазука). Выста-

далейшыя ўдзельнікі гэтага конкурсу. Адаючы пальму першынства таму ці іншаму спеваку (а ў яго асобе — пэўным жанрам, кірункам, нават культурнай з'яве), журы рухае ўсё нацыянальнае мастацтва менавіта ў гэты бок, бо вызначае курс, якім павінны ісці новыя пакаленні. Да гонару сёлетаўскага конкурсу (і леташняга таксама, а гэта ўжо тэндэнцыя), галасы журы былі аддадзены не найбольшай гучнасці спеваў і "ўзяццю вежы" найвысокіх нот, а выканальніцкай культуры, гармоніі, дасканаласці. У асобе Таццяны Валахановіч сышлося ўсё. Не проста прыгожы, а яшчэ і надзвычай адметны, пазнавальны голас, інтанацыі якога больш выразныя за любыя словы. Знешнасць зоркі Галівуда, не сапсаваная халодна бліскучай "глянцавай" прыгажосцю. Удала знойдзены імідж, дзе пачуццёнасць (ды што там казаць, сапраўднае экасапільнасць!) сябрае з высокім густам. Адметны рэпертуар, які ствараўся менавіта для яе і менавіта для гэтага конкурсу. Добрая навучанасць вакалу і эстрадным сакрэтам. Вывераная драматургія — да кожнай ноты, кожнага штрыха. Нарэшце, культура і інтэлігентнасць самой спявачкі, бо сцэна адразу высвечвае (і высвятляе) не толькі прафесійныя, але і ўсе чалавечыя якасці.

У тым, што ўсё гэта не проста збег абставін, пераконвалі фестывальныя выступленні Аліны Молаш (Гран-пры "Маладзечна-2014"), якая за год узрасла больш, чым некаторыя за ўсю спеўную кар'еру. Невыпадкова, што абедзве дзяўчыны — выхаванкі цудоўнага кампазітара і педагога Алены Атрашкевіч. Пра яе творчыя метады і саму адданасць справе (а "Маладзічок" — таксама яе "выхаванец") трэба расказаць асобна, нават у таўшчэзнай манаграфіі. Але скарыстаем просты арыфметычны падлік: у конкурсе гучала ажно пяць яе песень. Калі ж прааналізаваць усе фестывальныя праграмы, дык стане зразумела, што акрамя згаданага сольніка Алены Молаш у Маладзечне быў і "размеркаваны", "распылены" па розных канцэртах сольнік Алены Атрашкевіч. Фестываль можа гэтым толькі ганарыцца!

"Балада..." у музеі

У Музеі гісторыі тэатральнай і музычнай культуры доўжыцца выстаўка аднаго спектакля. Беларускі дзяржаўны тэатр лялек прадставіў лялькі, дэкарацыі, эскізы, фотаздымкі і відэаграфіку да спектакля "Балада пра белую вішню".

Фота прадстаўлена музеям

(Заканчэнне. Пачатак на старонцы 1.)

Яшчэ адна акцыя, якую смела можна назваць брэндавай, звязана з гісторыяй вёскі Радамля. Справа ў тым, што менавіта тут, як сцвярджаюць археолагі, быў цэнтр размяшчэння племені радзімічаў. Захавалася замкавая гара, і ў жніўні на ёй адбудзецца ўжо другое па ліку свята "У госці да радзімічаў". Сутнасць яго — у маштабнай тэатралізацыі, што ўмоўна перадае асаблівасці жыцця і побыту тых часоў. Тэатралізацыя ставіцца сіламі супрацоўнікаў Чавускага РДК і ўяўляе з сябе яркае відовішча: і вопратка тагачасная пашыта, і ўпрыгожванні зроблены па ўзоры знойдзеных на раскопках.

З сумам даведаліся мы, што ў складзе шыкоўнага фальклорнага гурта "Незабудкі", што існуе ў Галавенчыцах і добра вядомы ў свеце, засталася толькі чатыры бабулі. Раней мы разам за стол не памяшчаліся, а цяпер... Ніхто бабуль, натуральна, не заменіць. А тэма фармальнага дзіцячых гуртоў-пераемнікаў заслугоўвае, на наш погляд, вельмі сур'ёзнага аналізу на ўзроўні спецыялістаў. Хіба сапраўдна пераемнасць выходзіць пад прымусам?

І на заканчэнне раздзела — пра вельмі сумнае. Існуе ў культуры Чавусаў і антыбрэнд: будынак РДК, які апошні час знаходзіцца ў аварыйным стане і не працуе. Служба РДК на сёння месціцца ў не вельмі спрыяльных умовах невялікага будынка колішняга Цэнтра моладзі. Стары гмах РДК знаходзіцца ў цэнтры горада і сваім занябаным выглядам ніяк не ўпрыгожвае архітэктурную раённага цэнтра. Пра гэта праз "К" не раз казаў з вялікім смуткам начальнік Галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі аблвыканкама Анатоль Сінкавец. Так, раённая праблема перарасла ў праблему абласную. Праектна-каштарысна дакументацыя даўно падрыхтавана. Але на рамонт патрэбны незлічоныя мільярды рублёў, якіх пакуль проста няма...

Затое побач з закінутым РДК з'явіўся ў Чавусах спорт-бар "Сё-

мы сектар", куды мы завіталі пакаштаваць кавы. Ва ўстанове можна ў адпаведным антуражы з цікавасцю правесці час, назіраючы за яркімі футбольнымі баталіямі, а калі іх няма — гуляючы з сябрамі ў настольны футбол. Падумалася, а чаму б не стварыць у Чавусах ці іншым райцэнтры тое ж арт-кафэ, дзе будуць праходзіць выстаўкі, а на экранах — дэманстрацыя мясцовых канцэртаў з інструментальнай музыкай? З гэтымі думкамі і скіраваліся ў мясцовую бібліятэку. Дзе, калі не там, шукаць іншыя крэатыўныя ідэі?

Акцыя "К":
аўтапрабег
па СДК
і не толькі

Бібліятэчны сувенір

■ Затое побач з закінутым РДК з'явіўся ў Чавусах спорт-бар, куды мы завіталі пакаштаваць кавы. Падумалася, а чаму б не стварыць у Чавусах ці іншым райцэнтры тое ж арт-кафэ, дзе будуць праходзіць выстаўкі, а на экранах — дэманстрацыя мясцовых канцэртаў з інструментальнай музыкай?

"Сайтавы" трэнінг

І Чавуская ЦБС ды яе кіраўнік Алена Максімовіч сапраўды здзівілі россыпам канкрэтных творчых праектаў і шчыльным узаемадзеяннем з іншымі структурамі сферы культуры. У доказ апошняму сцвярджаюць той факт, што бібліятэчная выдавецкая справа працуе не толькі на ўнутраныя патрэбы, але паспявае

яшчэ і вырабляць наборы паштовак, нататнікі ды іншую патрэбную турыстам драбязу для сувенірнага крамы, што працуе ў мясцовым музеі. Пра краму — крыху пазней, а цяпер — менавіта пра бібліятэчныя шчыраванні на абсягах раёна.

За кошт аптымізацыі клубнай сеткі з'явіліся бібліятэкі-клубы. Такі кангламерат — даволі эфектыўны хаця б з той нагоды, што ўсе сельскія ўстановы ўкамплектаваны камп'ютарнай тэхнікай, якая і ў бібліятэчнай справе — памочнік і дарэда, і ў клубнай дазваляе трымаць планку якасці на належнай вышыні. На 21 бібліятэку — 47 адзінак згаданай тэхнікі.

Інтэрнэт — хуткасны, свая "электронка" — амаль ва ўсіх бібліятэках. У ЦБС — уласны сайт. Мы правярылі: ён поўны, інфарматыўны (ёсць нават звесткі пра новыя паступленні), шмат ілюстрацый, метадычных парад...

Пацікавіліся, як той сайт складаўся, бо многія ў іншых раёнах ды абласцях наракаюць на тое, што з такой задачай самім справіцца

Чавускі РДК — закансерваваны.

Фотаапарат, падараны Канстанцінам Сіманавічам.

Як патрапіць да радзімічаў?

немагчыма. Сапраўды, што можна зрабіць, калі няма жадання самаразвівацца? Дык вось, у Чавусах за справу сёлета ўзяліся кіраўнік ЦБС, метадыст ды інжынер-праграміст, што працуе на паўстаўкі. Абралі шаблон, пафантазіравалі — і зрабілі. Абласныя калегі падтрымалі метадычнай дапамогай.

тэматычная "агучка" дадае ў атмасферу горада штосьці сваё, непаўторнае.

(Не)лірычнае адступленне
Яўгена Рагіна

Да бібліятэкараў Магілёўшчыны — ніякіх прэтэнзій. Яны сапраўды валодаюць камп'ютарам, ведаюць, чаго хочучь ад чытача, трымаюцца ўпэўнена і артыстычна,

Аглядавая пляцоўка

Шэсць Гран-пры на пяцярных

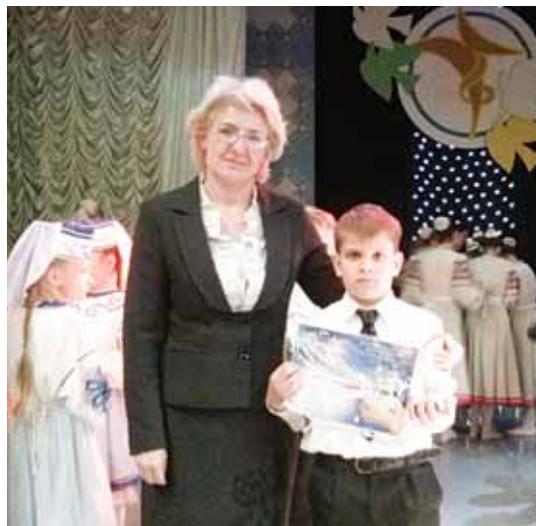
У рэдакцыю "К" паступаюць лісты, дзе паведмляецца пра шэраг перамог нашых юных спевакоў і музыкантаў. Лісты — спрэс эмацыйныя, бо напоўнены гонарам за беларускія таленты, што годна прадстаўляюць краіну на самых розных конкурсах і фестывалях.

Яўген РАГІН

Дацэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Вераніка Сахарова, да прыкладу, паведмляе, што пераможцамі вярнуліся з французскага Міжнароднага музычнага конкурсу навучэнцы **сталічных школ мастацтваў № 10 і № 17**: пяць піяністаў, якія выступалі ў катэгорыях "сольнае выканальніцтва" і "фартэп'яны ансамбль". Іван Пракушэнкаў, Кацярына Гарыновіч, Паліна Танасевіч, Анастасія Маклінчы, Крысціна Абламейка заваявалі на пяцярных шэсць Гран-пры ў розных катэгорыях, два першыя месцы і спецыяльны прыз выдавецтваў за лепшае выкананне. Самаму малодшаму ўдзельніку — шэсць гадоў, самаму старэйшаму — трынаццаць.

Французскі конкурс — адзін з прэстыжных. У арганізацыйны камітэт уваходзяць вядомыя грамадскія і музычныя дзеячы, а ў журы — знакамітыя піяністы. Заключны тур сабраў 449 фіналістаў з Францыі, Бельгіі, Італіі, Польшчы, Партугаліі, Румыніі, Аўстраліі, Латвіі, Літвы, Германіі, Украіны, Беларусі...

Пра чарговую нашу перамогу піша настаўнік **Аршанскай дзіцячай школы мастацтваў № 3** Наталля Дайнэка. Справа ў тым, што пяты год запар

Лаўрэат і прэміі Мацвееў Круцікаў з Оршы з настаўніцай Л. Каровінай.

Орша прымае ўдзельнікаў Міжнароднага конкурсу дзіцячай і юнацкай творчасці "Ружа вятроў у Беларусі". Свята, якое доўжыцца чатыры дні, дае добры стымул для далейшага ўдасканалення... Сёлета асабліва напружаная конкурсная канкурэнцыя назіралася ў намінацыях "Эстрадны вакал", "Выканаўцы на народных інструментах" і "Інструментальная музыка".

Інструментальны ансамбль Аршанскай ДШМ № 3 у складзе Арыны Івановай (флейта) і Сафіі Андросовай (фартэп'яна) атрымаў дыплом другой ступені. А фартэп'яны дуэт Мар'яны Леснінай і Таццяны Ізмайлавай з той жа школы — дыплом трэцяй ступені. Гэткую ж узнагароду атрымала піяністка Паліна Пастаганова. Дыпломам першай ступені ўшанавалі васьмігадовага баяніста Мацвееў Круцікава, які ўдзельнічаў у гала-канцэрце пераможцаў. Лаўрэатам першай прэміі стала эстрадная вакалістка Валерыя Суравіцкая.

На людным месцы

"Падарожніца" і тролі

Дом прэсы арганізаваў для дзяцей міжнародны тэлемот, пляцоўкай правядзення якога стала канферэнц-зала Мірскага замка.

КАРЭЛІЧЧИНА

Сюды прыехалі лепшыя юныя музыканты, вакалісты, мастакі і спартсмены Карэліцкага раёна. Разам з імі ў віртуальную вандроўку скіраваліся вядомы расійскі дрэіроўшчык Эдгар Запашны, беларускі тэлеведучы і спявак Георгій Калдун ды кіраўнік аддзялення Пасольства Фінляндыі ў Беларусі Лауры Пулола.

Амаль дзве гадзіны беларускія хлопчыкі і дзяўчынкі кантактавалі з прадстаўнікамі Фінляндыі, Аўстраліі, Мальты, а таксама і з нашым Магілёвам. Пабывалі праз віртуальную

прасторы нашы дзеці ў Краіне мумі-троляў — тэматычным парку паводле кнігі Туве Янсан.

У онлайн-рэжыме былі зададзены пытанні пра традыцыі, мары і захапленні. А пасля дзеці разам з Запашным і Калдуном заняліся вырабам лялькі "Падарожніца". Калісьці гэты аб'ект рыхтавалі для тых, хто скіроўваецца ў вандроўку. Маленькая лялька, набітая крупамі, каб вандроўнік не адчуваў у дарозе нішчымніцы. Лепшую ляльку вырабіла навучэнка Карэліцкай дзіцячай школы мастацтваў Арына Шавейка. У якасці прыза Эдгар Запашны ўручыў пераможцы два білеты на сваю цыркавую шоу-праграму.

Наталля ГАРОДНІК,
дырэктар Карэліцкага раённага цэнтра культуры і народнай творчасці

Удзельнікі тэлемота.

самі ўдумліва чытаюць. Словам, люблю ездзіць вучыцца менавіта на Магілёўшчыну.

Я павяду цябе ў музей

Бадай, самы адмысловы будынак у горадзе адведзены пад Чавускі гісторыка-краязнаўчы музей, які ўзначальвае Іна Казакова. Невыпадкова на рамонце музея ў 2012 годзе былі вылучаны немалыя на той час грошы ў межах праграмы "Культура Беларусі". Ремонт праводзіўся ў два этапы, а агульная сума складала блізу трох мільярдаў рублёў. За гэтыя грошы быў зроблены

бярэ на рэалізацыю кубкі з выявамі Чавусаў, магніты. Цікава, што з магнітаў у продажы засталіся толькі на рускай мове, бо на беларускай ўсё, па словах дырэктара музея, раскупілі. Атрымліваецца, што ўсё ж такі выгадна, нягледзячы на розныя папяровыя замарочки, ствараць у музеях уласныя сувенірныя крамы. А таму чарговы раз пераконваемся, што не варта баяцца гэтым займацца.

Апроч сувеніраў мае музей і свой інтэрактыў. Да прыкладу, "Ой, вяселейка нам Бог даў". Такую назву мае тэматычная праграма, якую паводле мясцовых

Дырэктар музея ў Чавусах Іна Казакова ў сувенірнай краме.

■ Уразіла і ўзважная кадравая палітыка. Хто, скажыце, можа цяпер пахваляцца, што **вакансій па ЦБС няма, спецыялісты ў чэргі выстройваюцца?..** Вось і мы пра тое ж.

Для... раённага музея

Дырэктар Чавускай ЦБС Алена Максімовіч.

Музей у Чавусах.

вялікі фронт работ, пачынаючы з перакрыццяў страхі і заканчваючы абнаўленнем экспазіцыі.

Але што найперш нас уразіла, дык гэта сувенірная крама. Нават больш буйныя музеі могуць пазаздросціць такому асартыменту прадукцыі. Чавускі музей актыўна супрацоўнічае з мясцовымі народнымі майстрамі, якія прапаноўваюць карціны ў розных тэхніках, кераміку, лялькі ў мясцовых строях. Робіць музей замовы на сувенірныя вырабы і прыватным фірмам. У апошніх

народных вясельных традыцый музей рэканструюваў і прадставіў яшчэ на Першым музейным форуме ў Гродне. Прывабляе гэта праграма і маладыя пары, якія жадаюць уступіць у шлюб паводле старадаўніх звычаяў. Маецца ў экспазіцыі патэфон, які мала таго, што знаходзіцца ў працоўным стане, дык абавязкова ўключыцца для экскурсійных груп.

Адзначым і адзін адметны экспанат. Напрыканцы 1960-х пісьменнік Канстанцін Сіманаў наведваў Чавусы. Сёння ў экспазіцыі

з'явілі прадстаўлены фотаапарат з дарчым надпісам літаратара.

Калі ж казаць пра экспазіцыйныя залы, то большасць з іх створана яшчэ ў 1996-м і пасля нядаўняга рамонту абноўлена. Самая вялікая прысвечана вышваленню Чавускага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Як расказала нам дырэктар музея, фронт спыніўся на рацэ Проня ў 1943 — 1944 гадах і стаяў дзевяць доўгіх месяцаў. У зале ўражае дыярама, прысвечаная пачатку аперацыі "Багратыён". Тут жа

можна пачуць і песні Вялікай Перамогі.

Здзівіла, што музейна-экспазіцыйная гісторыя Чавускага раёна заканчваецца на 80-х гадах мінулага стагоддзя. Пакуль толькі плануецца стварыць залу, прысвечаную найноўшаму часу раёна. Ужо знойдзена і падрыхтавана памяшканне. Маюцца і цікавыя экспанаты. А вось на афармленне экспазіцыі не хапае сродкаў. Спадзяемся, што неўзабаве задума ўсё ж будзе годна рэалізавана, найперш — дзякуючы дапамозе

дабрадзеляў. Кажам гэта без іроніі, бо з абнаўленнем маэблі Чавускаму музею дапамаглі калегі з Магілёва — у Мастоцкім музеі Бялыніцкага-Бірулі адбываецца рэканструкцыя, а таму яны прапанавалі забраць свае стэнды.

Свой сайт мае і музей. Праўда, пакуль старонка дзейнічае на калектыўным партале museum.by і хоць пастаянна абнаўляецца, ды ўсё ж не мае свайго стылю, не кажучы пра самастойнае адміністраванне. Стварэнню паўна-вартаснага сайта перашкаджае адсутнасць у штаце праграміста.

8 чэрвеня Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка падпісаў Указ № 235 "Аб сацыяльна-эканамічным развіцці паўднёва-ўсходніх рэгіёнаў Магілёўскай вобласці". Маецца на ўвазе ўстойлівае развіццё Касцюковіцкага, Краснапольскага, Крычаўскага, Слаўгарадскага і Шэрагу іншых раёнаў. Указ больш чым своечасовы. Будзем спадзявацца, што і рэгіянальная культура адчуе неўзабаве ягонае дзеянне.

Фота аўтараў

Жывуць сабе людзі ў вёсцы, працуюць, адпачываюць, займаюцца штодзённымі клопатамі, а душа, бывае, просіць свята. І тут з'яўляюцца яны — бібліятэкары! І не адны, а з артыстамі, іншымі работнікамі культуры... Каб парадаваць не толькі літаратурай, а і вясёлым выступленнем!

"Канцэртная" аўтабібліятэка

Пад час выезду аўтабібліятэкі.

АСТРАВЕЧЧЫНА

Бібліятэка пад адкрытым небам працавала нядаўна ў вёсцы Лоша. Пра зацверджаным графіку прывезлі сюды не толькі кнігі ды часопісы, але і самадзейных артыстаў, народныя калектывы "Світанак".

Бібліятэкар бібліюса Марына Пруднічэнкава кажа, што да яе звярнуліся з пасёлка Гудагай з прапановай правесці вясельны канцэрт. Пруднічэнкава імгненна

адгукнулася. А наступны выезд "канцэртнай" аўтабібліятэкі адбыўся ў вёску Быстрыца. Там гэцэй таксама прымалі на "ўра". Бібліятэкар абслугоўвала чытачоў, прапаноўвала навінкі з кніжнай выстаўкі, а артысты рыхтавалі свае нумары... А бібліюс чакалі ўжо ў вёсцы Якентаны...

Ганна КЕРЭЛЬ,
бібліятэкар аддзела
бібліятэчнага маркетынгу
Астравецкай раённай бібліятэкі

Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы выказвае шчырыя спачуванні загадчыку аддзела навукова-экспазіцыйнай і выставачнай работы Бартковай Марыі Мікалаеўне ў сувязі з напаткаўшым яе горам — смерцю МАЦІ.

Панямонне па дарозе ў Астравец

Бераставіччына стала гаспадыняй занальнага этапу III Абласнога фестывалю рэгіянальнага фальклору "Панямоння жыватворных крыніцы". На сцэне раённага Дома культуры асобныя выканаўцы фальклору і калектывы Бераставіччыны ды Свіслаччыны дэманстравалі свае фальклорныя праграмы перад членамі журы.

БЕРАСТАВІЧЧЫНА

Адкрылі конкурсную праграму бераставіцкія ўдзельнікі. Выступленне было падрыхтавана ў форме фальклорнага тэатралізаванага свята (аўтар сцэнарыя — метадыст па фальклору і этнаграфіі Марыя Юшкевіч), прысвечанага ручніку і яго мясцовым асаблівасцям. Такая тэма была выбрана невыпадкова. Цягам апошніх некалькіх гадоў работнікамі Раённага метацэнтры народнай творчасці праводзіцца значная работа па даследаванні лакальных культур рэгіёна, у прыватнасці, падрабязна вывучаны асаблівасці ручнікоў. На падставе сабраных матэрыялаў і падрыхтавалі конкурсную праграму "Повязь часоў — беларускі ручнік".

Выступленне пачалося з мультымедычнай прэзентацыі, якая пазнаёміла з ручнікамі, распаўсюджаны

мі на тэрыторыі Бераставіччыны, а таксама з майстрыхамі, якія іх стваралі. Вядучыя — дырэктар Эйсмантаўскага ЦДК Рыта Каспшак і рэжысёр народнага тэатра "Магія ігры" РДК Марына Хамяня — распавялі аб ролі такога прадмета ў побыце. Пра тое, якім чынам выкарыстоўваліся ручнікі ў сямейнай абраднасці на Бераставіччыне, а дакладней, у Малой Бераставіцы, казалі мясцовыя майстрыхі Галіна Красоўская і Зінаіда Сягоднік. На прыкладзе сваіх работ яны прадэманстравалі характэрныя для нашага рэгіёна адметнасці арнаментаў, узораў, тэхнікі вышыўкі, колеру. А далей былі паказаны тры эпізоды вясельнай абраднасці, у якіх выкарыстоўваецца ручнік. Гэта заручыны, зборная субота і вяселле. У тэатралізацыі задзейнічалі работнікаў амаль усіх клубных

установаў раёна, а таксама ўдзельнікаў аматарскіх фарміраванняў раёна. Менавіта масавасць прадстаўлення, яго рознажанравасць (песні, танцы, прыпеўкі, вершы, прыказкі, гульні), а таксама пераемнасць пакаленняў журы адзначыла як станоўчыя моманты праграмы.

Удзельнікі ж са Свіслачы — народны фальклорны гурт "Крынічанька" (мастоцкі кіраўнік Ірына Ягорава) — выканалі песні са свайго рэпертуару. Асабліва пранікнёна аўтэнтычныя фальклорныя творы прагучалі ў выкананні 95-гадовай удзельніцы калектыву Волгі Дарошынай. Пасля завяршэння конкурсных аглядаў журы вызначыць лепшыя нумары для абласнога фестывалю, які пройдзе ў верасні ў Астраўцы.

Святлана ГАНЧАРОВА
Фота аўтара

Тактыка культурнага развіцця

"К" некалькі разоў пісала пра такі від кніжнай рэкламы як буктрэйлер. Апошні раз — па выніках нашага аўтатура па Барысаўшчыне. У бібліятэцы Вялікай Ухалоды нам паказала некалькі буктрэйлераў гаспадыня ўстанова Надзея Мацюшонка. Цікава, дасціпна, не выключана, што карысна для пэўнага кола чытачоў.

Яўген РАГІН

Пакажыце мне буктрэйлер!

Да гэтых разваг падштурхнуў ліст бібліятэкара дзіцячага аддзела Віцебскай абласной бібліятэкі Таццяны Салаўёвай. Яна напісала пра гарадскі конкурс буктрэйлераў, ініцыяваны яе ўстановай, ды пра тое, што абласная бібліятэка імкнецца прэзентаваць выданні ў якасна новым фармаце відэаанатацыі. І, па словах аўтаркі допісу, такая рэклама, па выніках конкурсу, пэўным чынам паўплывала на рост чытацкай актыўнасці.

Некалькі слоў пра конкурс, бо ягоная сутнасць не можа не зацікавіць калег Таццяны Салаўёвай з іншых раёнаў ды абласцей. Удзельнікамі творчага саборніцтва сталі ўстановы гарадской і раённай сістэм, а таксама бібліятэкі трох віцебскіх ВНУ. Можна было абраць любое выданне ваеннай тэматыкі (конкурс прымяраўся да 70-годдзя Вялікай Перамогі). Удзельнікаў зацікавілі кнігі Васіля Быкава, Святланы Алексіевіч, Івана Сяркова, Барыса Васільева, Сяргея Смірнова... Усяго на конкурс прадставілі два дзясяткі буктрэйлераў: чатыры індывідуальныя і шаснаццаць калектыўных. Першае і другое месцы занялі супрацоўнікі аддзела перыядычнай літаратуры і публічнага цэнтра прававой інфармацыі абласной бібліятэкі. Трэцяе — работнік бібліятэкі Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Пятра Машэрава Ірына Галкоўская...

А цяпер давайце паразважаем пра мэтавую аўдыторыю буктрэйлераў. Па меркаванні намесніка дырэктара Віцебскай абласной бібліятэкі Вольгі Камендантавай, такая рэклама спатрэбіцца найперш моладзі. Цалкам згодны! Сталаму дасведчанаму чытачу не трэба папулярываць Быкава і Сяркова. Хаця і тут ёсць выключэнні. Адзін знаёмы прызнаўся, што палюбіў Купалу не ў выніку прымусовага асваення школьнай праграмы, а значна пазней, калі ці не ў саракагадовым узросце пачуў ад кагосьці радкі Песняра: "Праўду з няпраўдай, цноту з гарэзіяй вымешай спрытам — будзе паэзія...". Але гаворка ў дадзеным выпадку ўсё ж пра чытача не вельмі падрыхтаванага.

Думаецца, буктрэйлер на кніжную навінку спатрэбіцца ўсім: дасведчаным і не вельмі. Але пры адной умове: рэкламна відэаролік павінен быць якасным. Абавязковымі складнікамі гэтай умовы выступаць трапны сюжэт, пераканаўчы відэаэраг, адпаведны музычны трэк... Карацей, без рэжысёрскіх здольнасцей і паўнаватаснага сцэнарыя ў стваральніка дадзенага прадукта атрымаецца "пшык". Распаўсюджанасць такой рэкламы істотна змяняе і тое, што яна — заўважна затратная. Але мэта апраўдвае сродкі. І калі такія цяжкаці перашкаджалі сапраўдным творцам?

Уявіце, нацыянальная сацыяльная тэле-рэклама літаральна насычана высокакаснымі буктрэйлерамі. Яркімі, пераканаўчымі, змястоўнымі. Бібліятэкары ад чытачоў не здолеюць адбіцца! І яшчэ адна мара на ўзроўні асабістага ідэалістычнага чытацка-глядцакага трызнення. Аўтары прарыўных буктрэйлераў аўтаматычна становяцца рэжысёрамі кніжных экранізацый у фармаце "поўны метр" і з гарантаным фундаментам. Жыццё ў такім выпадку доўжыцца пад дэвізам "чытаем — і глядзім" або "глядзім — і чытаем"... Але гэта так, мары-развагі...

А пакуль кіраўніцтва Віцебскай абласной бібліятэкі мяркуе, што перспектыўная справа павінна развівацца. Буктрэйлеры будуць змяшчацца на бібліятэчным сайце і дэманстравалі на плазменным маніторы, што ўсталяваны ў фае ўстановы. Для пачатку — цудоўна. Якім будзе працяг?

Вяртаючыся да надрукаванага

Два нумары таму, у матэрыяле "За што "курка" пацярпела?" (глядзіце "К" № 21), я пісаў аб праблемнай сітуацыі, што паўстала ў Ваўкавыскім раёне Гродзенскай вобласці. Нагадаю, што мясцовыя ўлады забаранілі там ладзіць дыскатэкі да двух гадзін ночы, і толькі за першыя дзiesiąць дзён мая мясцовыя супрацоўнікі клубных устаноў у выніку гэтай забароны панеслі страты ў дзiesiąткі мільёнаў рублёў.

Юры ЧАРНЯКЕВІЧ

Публікацыя ў "К" не прайшла не заўважнай. Як паведаміў нам наш чытач і дырэктар сельскага клуба ў вёсцы Плябанаўцы Аляксандр Бабін, пасля выхаду газеты з названым матэрыялам мясцовыя ўлады аператыўна вызначылі некалькі клубных устаноў, дзе дазволілі ладзіць дыскатэкі да гадзіны ночы. Гэта клубы ў вёсцы Плябанаўцы, у вёсцы Вярэйкі і ў парку адпачынку Ваўкавыска. Да таго ж, старшыня мясцовага райвыканкама абавязаў старшыню сельсаветаў забяспечыць дзяжурства дзюжнінікаў і ўчастковага інспектара пад час правядзення дыскатэк у названых вёсках.

Але на гэтым клопаты Аляксандра Бабіна, як аказалася, не скончыліся. Дазвол на правядзенне дыскатэк да гадзіны ночы ў пазамінулую суботу — 30 мая — быў адменены ў сувязі з апошнім званком у школах. А пасля дырэктара клуба зноў выклікалі на пасяджэнне ў райвыканкам, на якім прысутнічалі першы асобы раёна, а таксама начальнікі структурных падраздзяленняў Ваўкавыскага райвыканкама.

Зноў было ўзнята праблемае пытанне наконт дыскатэк, зноў было заслухана выступ-

"Курка" і шматкроп'е

ленне Аляксандра Бабіна, пад час якога ён казаў пра неабходнасць працягнуць дыскатэчныя мерапрыемствы да двух гадзін ночы, як гэта і было раней, бо інакш моладзь так і будзе абыходзіць танцавальныя вечары ў вёсках, а Дамы культуры не змогуць выканаць даведзеныя планы платных паслуг...

Аргументы дырэктара былі пачуты: яму і некаторым ягоным калегам зноў быў выдадзены дазвол на арганізацыю дыскатэк, але — толькі да гадзіны ночы... Падаецца, на праблеме можна паставіць кропку ці, прынамсі, шматкроп'е... Але ж не ўсё так проста...

Першая дыскатэка па новых правілах ў Плябанаўскім ДК (згодна з абноўленай афіцыйнай назвай клуб мае назву "Адзел культуры і дасуга "Плябанаўскі ДК") адбылася ў мінулую суботу, 6 чэрвеня. Прысутнічала на ёй, на жаль, не так шмат людзей: усяго 58 наведвальнікаў. Раней, як распавёў мне Бабін, на ягоныя дыскатэчныя мерапрыемствы збіралася ад 120 да 200 чалавек, а ў святочныя дні — значна больш. Так што з такім наведваннем дырэктар клуба план платных паслуг — а ён, нагадаю, складае 120 мільёнаў на

год, — наўрад ці адужае... Таму, як адзначыў Аляксандр Бабін, ён зноў будзе ўзнімаць у мясцовым райвыканкаме пытанне пра тое, каб атрымаць дазвол ладзіць дыскатэкі да дзвюх гадзін ночы...

Вось такая сітуацыя. На першы погляд, справа сапраўды палепшылася, але ж — не да канца. Шкада і мясцовых клубных работнікаў, і аматараў, якія раней без асаблівых праблем бавілі вольныя часы ў дзяржаўных установах культуры, а цяпер, магчыма, знаходзяць сабе забаўкі ў іншых, не такіх прыдатных для адпачынку, месцах...

І каму ад гэтага больш карысці? Моладзі? Клубнікам? Супрацоўнікам міліцыі? Мясцовым уладам? Маю сумневы. Бо, пагадзіцеся, арганізаваны цікавы адпачынак у клубе пад наглядом і дарослых, і дзюжнінікаў — гэта нашмат лепш, чым самаробныя прыдумкі на заднім двары школы альбо дома, якія невядома яшчэ чым скончацца...

Будзем сачыць за праблемай сітуацыяй і надалей. Са спадзяваннем калі-небудзь паставіць у канцы матэрыяла пра "курку" з Ваўкавыска не шматкроп'е, а канчатковую і пазітыўную кропку...

Інвентар у дзеянні і ў планах

Ад паездкі ў Глыбоцкі раён засталіся прыёмныя ўражанні. Метадычны цэнтр, Дом рамёстваў і грамадскія актывісты зладжана працуюць над выяўленнем, захаваннем і папулярывацыйнай культурнай спадчыны.

Некалькі элементаў ужо рэкамендаваны Навукова-метадычнай радай пры Міністэрстве культуры для атрымання статусу нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь. Справа толькі за зацвярджэннем статусу пастановай Савета Міністраў. Гаворка пра абрад "Насіць намётку" жыхароў вёскі Папшычы, тэхналогіі прыгатавання стравы "Масляны баран" (Мацюкова) і выпечкі жытняга хлеба (Дзеркаўшчына), а таксама пра традыцыйнае мастацтва малявання дываноў Віцебскага Паазер'я. Дарэчы, апошняю з названых праяў Глыбоччына дзеляць з іншымі раёнамі Віцебскай вобласці (пра "спрэчку" Глыбокага і Шаркаўшчыны за права лічыцца краем Язэпа Драздовіча "К" пісала неаднойчы, але цяпер гаворка не аб прафесійнай маляванцы, а аб народнай).

Маляваныя дываны з'явіліся ў вясковых хатах яшчэ ў даваенны

Глыбоччына: чым цікавая аўтэнтэка

час, а мастацтва гэта развівалася да 1960-х. Потым традыцыя заняпала і аднаўлялася з другой паловы 1980-х высілкамі якраз работнікаў культуры. Як? Праз выстаўкі, конкурсы, урокі, збіранне калекцый. Прычым у мерапрыемствах удзельнічалі носьбіты традыцыі, якія дзеляліся навыкамі з маладымі мастакамі. Ад сталых майстроў вучыліся Святлана Скавырка з Глыбокага, Людміла Маяк з Шаркаўшчыны, Вольга Беласлудцава (вёска Жукоўшчына Шаркаўшчынскага раёна), Алена Выжыкоўская (Браслаў), Вольга Лукава і Яніна Ліманаўская (Паставы), Алена Таляронак (вёска Круляўшчызна Докшыцкага раёна).

А цяпер у Глыбоцкім доме рамёстваў дзейнічае дзіцячы гурток па маляванцы. Акрамя таго, ва ўстанове аднавілі тэхніку круглага пляцення паясоў. Тэхналогія была зафіксавана метадыстам-майстрам Дома рамёстваў Марынай Дзямішэвіч і выкарыстоўваецца майстрам Аленай Дабравольскай пад час заняткаў у дзіцячым гуртку (пояс пляецца досыць хутка, таму дзеці ахвотна займаюцца). Падобная тэхніка круглага ткацтва апісана ў кнізе "Беларускія народныя паясы" як характэрная для Докшыцкага і Пастаўскага раёнаў. А зафіксаваны на Глыбоччыне варыянт адрозніваецца

■ У раёне заўважылі, што грамадская цікавасць да ўзятых пад ахову элементаў узрасла... Але работнікі культуры, бывае, ламаюць галаву, які б элемент нематэрыяльнай культурнай спадчыны "адшукаць" на сваёй тэрыторыі, калі вобласць ставіць гэта ў план.

ад таго, што існуе ў суседзяў, таму мае вялікі патэнцыял для набыцця статусу нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці краіны.

У раёне заўважылі, што грамадская цікавасць да ўзятых пад ахову элементаў узрасла. У Раёны метадычны цэнтр тэлефануюць журналісты, просяць арганізаваць сустрэчу з носьбітамі традыцыі. Часта яны, не разумеючы працэсу гатавання таго ж хлеба ці масла, спрабуюць дамоўціцца "з сёння на заўтра". А трэба ж бабулям паставіць кіснучы малаж, замясіць цеста... І прадукты

для гатавання не заўсёды ёсць у гаспадарцы ў патрэбнай колькасці. Упарадкоўваць усе гэтыя моманты і ламаць галаву даводзіцца акурат метадыстам. І добра, калі журналіст трапіўся ўдумлівы, зрабіў якасны матэрыял.

Акрамя прызнаных Радай элементаў, у Глыбоцкім арганізацыйна-метадычным цэнтры інвентарызавалі шмат іншых праяў НКС. Пра тое сведчаць матэрыялы метадыста Наталлі Нікіфаравіч.

Ну і напрыканцы, цікавая гісторыя з абрадам "Насіць намётку" ў Папшычах: элемент быў узяты пад ахову ў супрацы АМЦ з краязнаўцам Дзянісам Філіпчыкам. Глыбачанін, Дзяніс вучыўся ў Мінску, даведаўся пра інвентар спадчыны і вырашыў зрабіць добрую справу для малой радзімы. У снежні 2014 года дзякуючы ініцыятыве Філіпчыка і работнікаў культуры эксперты з Акадэміі навук і супрацоўнікі Інстытута культуры Беларусі назіралі абрад нашэння намёткі яшчэ і ў іншай вёсцы раёна — у Старых Шунеўцах.

Работнікі культуры, бывае, ламаюць галаву, які б элемент нематэрыяльнай культурнай спадчыны "адшукаць" на сваёй тэрыторыі, калі вобласць ставіць гэта ў план. У Глыбоцкім раёне праблемай іншыя: што і ў якім парадку з выяўленых элементаў падаваць на разгляд Навукова-метадычнай рады Міністэрства культуры. І варта сказаць, што дзейнасць глыбоцкіх устаноў культуры адпавядае Канвенцыі UNESCO 2003 года: згодна з ёй, інвентару нематэрыяльнай культурнай спадчыны ў краіне можа быць некалькі, разам з нацыянальным могуць стварацца рэгіянальныя. Іншая справа, што па беларускім заканадаўстве пакуль няма ніякага юрыдычнага статусу для такіх мясцовых спісаў.

Фота аўтара

ТЭКСТ

Алена ЛЯШКЕВІЧ, журналіст

Акурат 70 дзён у Кітаі правёў Дзяржаўны ансамбль танца Беларусі. У цікавай размове пра гэта ўдзельнічалі мастацкі кіраўнік калектыва, народны артыст краіны, прафесар Валянцін ДУДКЕВІЧ, балетмайстар-пастаноўшчык Аляксандр АЛЯШКЕВІЧ, пад кіраўніцтвам якога ладзілася паездка, і салістка ансамбля Юлія ГАЛАВІНА.

Падрыхтавала
Надзея БУНЦЭВІЧ

КІТАЙ

— Ваш калектыў з'ездзіў у Кітай не ўпершыню. Але, пэўна, кожная такая вандроўка мае свае асаблівасці? У чым адметнасць цяперашняй?

— Так, мы і раней шмат гастралювалі ў Кітаі — больш за 20 гадоў, пачынаючы з 1991-га. Але з кампаніяй, якая ладзіла гэтую паездку, супрацоўнічалі ўпершыню. І адразу змаглі ацаніць іх сур'ёзны падыход і да нашай творчасці, і да арганізацыі выступленняў увогуле. Але ж і на нас легла адказнасць — адпавядаць таму высокаму ўзроўню, што ўстанавілі калектывы, якія гастралювалі там раней. А гэта кампанія запрашала і прывозіла такія знакамідыя калектывы, як Музычны тэатр імя Станіслаўскага і Неміровіча-Данчанкі з Масквы, Тэатр балета Барыса Эйфмана з Санкт-Пецярбурга, які з'яўляецца лідарам у галіне сучаснай харэаграфіі, вядучыя сімфанічныя аркестры Расіі, дзяржаўныя акадэмічныя харэаграфічныя ансамблі, прызнаныя "візітоўкай" рускага народнага танца. А гэта і слаўная "Бярозка", і ансамбль імя Ігара Маісеева, і Краснаярскі дзяржаўны акадэмічны ансамбль народнага танца Сібіры імя Міхаіла Гадэнікі... Нашы прамоўтары маюць справу толькі з прафесіяналамі акадэмічных кірункаў. Для нас было вялікім гонарам апынуцца ў такой "абойме", і ўсвядоміць: гэта запрашэнне не выпадкова.

Кітайскія імпрэсарыя ніколі не падпішучы ніводнага кантракта, ніводнага дамовы, пакуль не ўбачаць на свае вочы тое, што яны "купля-

Ансамбль у "абойме"

Дзяржаўны ансамбль танца Беларусі на адной з кітайскіх сцэн.

юць". На іх не дзейнічаюць ніякія лісты, рэкамендацыі, ім марна даць іх рэкламу — усё гэта можа быць хіба папярэднім этапам, пасля якога абавязкова павінен быць асабісты прагляд праграмы. І гэта правільна! Не таму, што дзейнічае прынцып "давярай, ды правярай", а таму, што толькі ўласны ўражанні і іх каардынацыя з магчымай рэакцыяй гледачоў (а на тое яны і спецыялісты, каб прадбачыць такія рэчы) могуць прынесці рэальны плён. Бо вынікам такіх праглядаў становіцца не проста запрашэнне, падпісанне афіцыйных папер, дзе выкладзены ўмовы, але і канкрэтныя парады, скіраваныя на яшчэ больш паспяховае паказанне.

— Мо штосьці раілі і вам? І як увогуле адбыўся той прагляд?

— Яны ўбачылі нас у час выступлення ансамбля ў маскоўскай Канцэртнай зале імя Пятра Чайкоўскага. Зацікавіліся, выйшлі з прапановамі. Але іх не задаволілі святло і само шоу. І гэта зразумела, бо магчыма і кітайскія сцэнічныя пляцоўкі на парадак вышэйшыя за тыя, што ёсць у нас, у Расіі і нават Еўропе. Гэта штосьці неверагоднае! Сама архітэктура залаў — неймаверная! Пляцоўкі могуць трансфармавацца пад любыя памеры, таму ў танцы адначасова ўдзельнічаюць да 60 чалавек (у нас, здараецца, і ўтрая мен-

шая колькасць выклікае праблемы). А сцэнічнае абсталяванне, тэхнічнае "начынне", апаратура — увогуле з галіны фантастыкі. Наш гукарэжысёр літаральна плакаў, убачыўшы іх апошнія набыткі. Паўсюль запытваюць: што вам трэба для канцэрта? Мяжы магчымасцей там папросту няма. Была б толькі фантазія — а ўжо з тым, як яе ўвасобіць, праблем не ўзнікну.

Культура ў Кітаі, як няцяжка заўважыць, атрымлівае вялікія грашовыя "ўліванні" з боку дзяржавы. Там вельмі ўдала сумяшчаюць капіталістычную рынкаваць эканоміку з дзяржаўным планаваннем, уласцівым сацыялістычнай фармацыі. І гэты "мікс" дае добрыя вынікі — у прыватнасці, у галіне канцэртна-гастрольнай дзейнасці.

— Але ж і ў нас ёсць напрацоўкі! У тыя ж савецкія часы ўсе калектывы гастралювалі, і звычайна даволі працягла, па неабсяжных прасторах Сярэдняй Азіі, Сібіры, Далёкага Усходу...

— Над гэтым у свой час працаваў Дзяржканцэрт: рабілі маршрут з невялікімі пераездамі — і ў дарогу. Была наладжаная сістэма. Але пасля распаду Савецкага Саюза яе не змаглі захаваць, як гэта зрабілі кітайцы. Цікава, але штосьці падобнае ў канцэртна-гастрольнай дзейнасці існуе, да прыкладу, у той

70 дзён, што ўзрушылі Паднябесную

жа Галандыі. Там імпрэсарыя збіраюцца разам і складаюць план на год. Чым не планавая эканоміка? Бо такія нарады дазваляюць знізіць каштарыс і аказваюцца карыснымі ўсім, нягледзячы на здаровую канкурэнцыю паміж рознымі фірмамі. Мы ж у Беларусі, так бы мовіць, "крысатнічаем" — там штосьці адхопім, тут "адарваем": дзе самі дамовімся, тое і добра. Дзяржаўнае рэгуляванне адсутнічае, дыржктары Палацаў культуры самі ладзяць такія запрашэнні. Хіба зрэдку яны дамаўляюцца паміж сабой, каб нейкі расійскі выканаўца зрабіў не адно выступленне, а тур па некалькіх абласных цэнтрах. Галоўнае для нашых арганізатараў — выканаць план па грошых. Але хто падлічваў, колькі пры гэтым валюты сыходзіць за мяжу? Бо атрымаўшы ганарар, госці адразу ж скіроўваюцца ў абменны пункт. А выступаць беларускім калектывам праблематычна. Яшчэ тры гады таму нашы паездкі па рэспубліцы ўкладаліся ў 12 мільёнаў беларускіх рублёў пры кошце білетаў у 60 тысяч. Сёння цана на іх засталася ранейшай, але нам, каб не быць у мінусе, трэба дамовіцца не менш як на 20 мільёнаў, бо толькі аплата за аўтобус складае 10-12 мільёнаў (для параўнання — 15-20 мільёнаў каштуе адзін наш касцюм). Так што калі зала на 400 месцаў будзе ўся распрададзена, мы неяк укладземся ў каштарыс, а калі на 200 — аніяк. Проста не паедзем.

— Кітайскія гастролі, дарэчы, былі камерцыйнымі. Як вы ацэньваеце вынікі?

— На "выдатна"! За 70 дзён мы аб'ехалі 36 гарадоў — без аніводнага арганізацыйнага збою з кітайскага боку. Залы — ад 800 месцаў і болей, білеты — ад 30 да 100 до-

лараў. У некаторых мясцінах было шмат еўрапейцаў, дзесьці — адны кітайцы. Але паўсюль — поспех. Квіткі яны набываюць самі, без дапамогі прафсаюзаў. І прыходзяць звычайна сем'ямі, разам з дзецьмі. Кітайцам падабаюцца тэатралізаваныя імпрэзы, разнастайныя шоу, але адной тэхнічнай падрыхтоўкай, віртуознымі трукамі іх не здзівіць. Яны вельмі цікавацца гісторыяй, іх прыцягвае добра адладжаная драматургія. І нашы выступленні вельмі ўзрушылі кітайскага гледача. Бо мы паказвалі і фальк на сучасны лад, і нашы гістарычныя кампазіцыі.

Пры гэтым ансамбль не змарнаваў ніводнага дзяржаўнага капейкі. Усе расходы на 45 чалавек дэлегацыі (а гэта праезд, жыллё і харчаванне) — выключна за кошт прымаючага боку. Ды яшчэ ганарар у валюце прывезлі, а гэта — прыбытак у дзяржаўную казну. Незразумела, чаму да замежных камерцыйных гастролёў тыя ж СМІ, здараецца, ставяцца паблажліва: маўляў, гэта ж не Дні культуры Беларусі ў іншай краіне. Але падобныя Дні культуры фінансуюцца з дзяржаўнай кішнi. Камерцыйныя гастролі — не. А культуру народа і саму краіну папулярныя ўжо не менш, а часам нават і больш! Бо на мерапрыемствы Дзён культуры часцей за ўсё распаўсюджваюцца запрашалнікі, найперш — сярод рускамоўных эмігрантаў. На камерцыйныя ж выступленні білеты паступаюць у вольны продаж, таму публіка — папраўдзе замежная. І мы заўсёды падкрэсліваем, што мы — беларусы. Гэта ў 1990-я ўсіх прадстаўнікоў постсавецкай прасторы, нават грузінскія гурты, называлі ў замежжы рускімі. Цяпер — не. Бо ёсць такая краіна — Беларусь! І ў тым, што ў побытавай грамадскай свядомасці далёкага замежжа нас цяпер успрымаюць самастойна, незалежнай дзяржавай, ёсць і доля заслугі нашага калектыва.

Фота прадастаўлена
Беларускім дзяржаўным
ансамблем танца Беларусі

У адным з бліжэйшых
нумароў "К" чытайце
вялікае інтэрв'ю Валянціна
Дудкевіча і калектыву
ансамбля ў рамках рубрыкі
"Рэдакцыя плюс..."

Беларусы свету

Вынікі, уражанні і перамогі

Чэрвень у Беларускім грамадска-культурным таварыстве ў Беластоку распачаўся ўрачыстасцямі з нагоды завяршэння традыцыйнага конкурсу "Спазнай Беларусь!". Спаборніцтва, адзінае ў замежжы, заснаванае па ініцыятыве Культурнага цэнтра Беларусі ў Польшчы яшчэ ў 2008 годзе і актыўна падтрыманае таварыствам, ладзіцца ўжо шосты раз, пашыраючы геаграфію і прыцягваючы новых удзельнікаў.

ПОЛЬШЧА

Сёлета ў ім прынялі ўдзел звыш за 200 дзяцей і школьнікаў з Падляскага і іншых ваяводстваў ва ўзросце ад 5 да 19 гадоў. Лепшы малюнак і пластычная праца пра Беларусь, фотаздымак аб Беларусі ці беларусах, літаратурна-паэтычны твор, сачыненне "Беларусь і беларускасць у гісторыі майё сям'і", мультымедыяная прэзентацыя — гэта пералік сфер, што ахапіла творчае спаборніцтва. І 75 удзельнікаў конкурсу (ды іх настаўнікаў) аўтарытэтная камісія назвала лепшымі. А лідарам стала пластычная праца Дзіяны Назарук (14 год) з Комплексу школ у Чарэмсе. Завяршыліся ўрачыстасці канцэртаў, у якім узялі ўдзел таксама і пераможцы аднаго з найстарэйшых фестываляў Польшчы — дзіцячай "Беларускай песні".

У час гэтага мерапрыемства і пасля яго не пакідала думка, што нашы суайчыннікі ў Польшчы зноў далі нам

добры ўрок любові і павагі да сваёй гістарычнай Радзімы. Такія конкурсы, мяркую, не аказаліся б лішнімі і ў нас, каб чарговы раз паспрыяць абуджэнню гістарычнай памяці, прыцягненню ўвагі і цікавасці да гісторыі і сучаснасці Беларусі...

Дарэчы, не менш яркімі былі ўражанні і ад Свята беларускай культуры, якое праводзіцца ў Беластоку ўжо 38 гадоў запар. Звыш чатырох гадзін на канцэртнай эстрадазе ў Цэнтральным парку "Плянты" працягваліся канцэртныя выступленні лепшых калектываў і выканаўцаў гэтага польскага рэгіёна, а таксама гасцей — ансамбля беларускай песні "Церніца" і ансамбля танца "Карагод" з Мінска. Пад час свята адбыліся выстаўкі-прэзентацыі і продаж кніг беларускіх пісьменнікаў з Падляска, мясцовых народных майстроў і іх

Тадэуш СТРУЖЭЦКІ,
намеснік старшыні Беларускага фонда культуры

калег з Гродзеншчыны. Кранальным быў і фінал свята, калі артысты разам са шматтысячнай глядацкай аўдыторыяй заспявалі песню "Люблю наш край". Яна здаўна стала своеасаблівым гімнам беларусаў у Польшчы. У многіх на вачах наварочваліся слёзы, а тыя з гасцей з самой Беларусі, хто ўпершыню наведаў Беласточчыну, былі проста ўзрушаны...

Пад час паездкі ўдзельнікі дэлегацыі з нашай краіны наведвалі Гайнаўку — гэты беларускі куточак (да 90% насельніцтва павета складаюць этнічныя беларусы), сустрэліся з настаўнікамі і школьнікамі мясцовага ліцэя з дадатковым навучаннем беларускай мовы, пазнаёміліся з дзейнасцю Музея і цэнтра беларускай культуры, перадалі бібліятэкі вучэбна-метадычнай і мастацкай літаратуры... Вынікі гэтых сустрэч сталі падпісанне дамовы аб супрацоўніцтве Гайнаўскага ліцэя з гімназіяй № 23 у Мінску, дамоўленасці аб дапамозе ў дапрацоўцы беларускай экспазіцыі музея і правядзенні сумесных мерапрыемстваў.

ТЭКСТ

ФОТОФАКТ

Напярэдадні "Кармэн"

У Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета рыхтуюцца да прэм'еры оперы "Кармэн". Яна адбудзецца 14 і 16 чэрвеня. Пакуль жа прапануем вашай увазе некалькі кадраў з рэпетыцый.

Фота прадастаўлена тэатрам

Фатаграфічная калекцыя:
мястэчкі Беларусі

Вакол замка Гальшанскага

За амаль сорак гадоў маіх падарожжаў па Беларусі самае вялікае ўражанне, самыя цёплыя і змястоўныя ўспаміны ў мяне звязаны з нашымі мястэчкамі, невялікімі гарадамі — сёння, у асноўным, раённымі цэнтрамі і пасёлкамі, дзе яшчэ можна адчуць дух і самабытнасць, якая сыходзіць, менавіта ў іх яшчэ захоўваюцца сляды шматвяковай гісторыі Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай. Ландшафт, планіроўка і архітэктура ў агульных рысах засталіся нязменнымі і захоўваюць свае легенды і гісторыі. Гэтым разам вандроўка ў Гальшаны на Ашмяншчыне.

ТЭКСТ

Валерый ВЯДРЭНКА,
фатограф

У Нацыянальным мастацкім музеі яшчэ ў мінулым снежні адбылася выстаўка выдатнага беларускага... пейзажыста Сяргея Кухто. "Як? Пейзажыста? А кентаўры?", — спытае знаўца.

Фармальны метады літаратуры адкрыў нам, што "Яўген Анегін" Пушкіна пісаўся якраз дзеля лірычных адступленняў, галоўныя героі з іх сюжэтаў — усяго толькі матывацыя для пейзажных экзерсіцый. У Кухто — выдатныя лірычныя, вышуканыя чароўныя краявіды. І самае важнае: ён іх здольны і бачыць, і маляваць толькі праз кентаўра, нібыта ўводную пераменную, якая надае звычайнаму краявиду звышнатуральнае гучанне. Што ж, мастакам зразумела: павінен быць нейкі звышважкі аргумент або матыў, каб узяцца маляваць самыя звычайныя і простыя рэчы.

Прысутнасць кентаўра ў пейзажы насычае паветра таямніцай, трывожным, сырм подыхам прадвесня. Цікава, што на многіх краявідах адчуваецца час — недзе чатыры-пяць гадзін надвячорка, калі ўсе рухі і так амаль зімовай прыроды літаральна застываюць. Здранцвенне — вось псіхалагічны настрой карцін. Характэрна і тое, што краявіды амаль усе зімовыя.

Калі апошнім разам малявалі снегіроў? Па-сапраўднаму? Каб пазбегнуць прысмаку салона, Кухто малюе іх праз кентаўра, і як добра выглядае на гэтым эфекце адчужэння хмызняк з выдатнымі чырвона-аранжавымі шарамі снегіроў. Які прыгожы пейзаж, дзе рунь грабёнкімі сеялкамі прабілася з-пад снегу!

■ Адчужэнне — галоўны метады мастацкай працы Кухто. Тут перадаецца здранцвенне ад немагчымага вырашэння каханьня кентаўра і зямной жанчыны. **Вось тут ёсць псіхалагічны момант, пойнт, перакрываюцца сюжэтаў карцін і жыцця.**

Адчужэнне — галоўны метады мастацкай працы Кухто. Тут, як ва ўсіх апавяданнях Буніна пра немагчымасць каханьня, перадаецца здранцвенне ад немагчымага вырашэння каханьня кентаўра і зямной жанчыны, хаця яны некуды рушаць увесь час — туды, дзе, магчыма, спраўдзіцца чаканне. Вось тут ёсць псіхалагічны момант, пойнт, перакрываюцца сюжэтаў карцін і жыцця.

Работы Сяргея Кухто.

Халодны ранак кентаўра

Жывапіс Кухто:
як птушыны спеў і як
родавая адзнака чалавека

ТЭКСТ

Андрэй ДУБІНІН,
мастак

На мой погляд, мастацтвазнаўцы памылкова выводзяць з сюжэту з кентаўрам архетып: гэта выглядае рацыяналізацыяй. Жонка Сяргея кажа пра вялікае ўражанне таго моманту, калі маці яму, шасцігадоваму, намалявала жарабя (яго маці рана памерла). Калі карыстацца не Юнгам, а Фрэйдам, галоўны сюжэт магчыма прачытаць так: у псіхааналізе ёсць паняцце згущэння; напэўна, адбылося атаясамленне

сябе-дзіцяці ("себя-ребёнка", кажучы па-руску) з жарабём ("же-ребёнком"), творами адной і той жа жанчыны-маці. І адсюль прага падрослага дзіцяці-жарабяці (чытай — Кухто-кентаўра) да падарожжа ў той Аід, дзе чакае любімая мама, адбіткам якой на гэтым свеце ёсць спада-рожніца-жонка. Вось гэта і надае карцінам пачуццё "тагасветнага", якое выходзіць за зямныя рамкі, перспектыву нейкага іншага, вечнага жыцця.

Многія кампазіцыі пабудаваны такім чынам, што мы як бы выглядаем праз плячо ці сцягно кентаўра на краявід. Характэрна і тое, што часцяком — ззаду, як бы падглядаючы за светам вачыма таго самага кентаўра. Мастацтва, пазбаўленае метафізічнага вымярэння, — гэта голая тэма, узятая на голай эмоцыі.

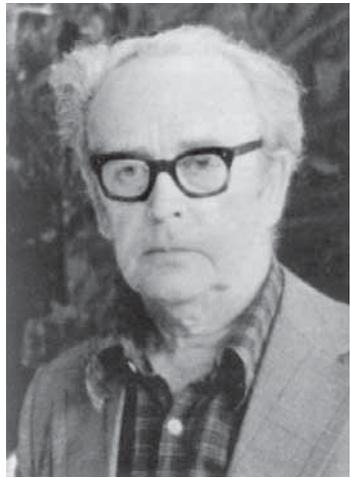
Каб пісаць, ствараць такія сюжэты і карціны, патрэбна вера ў звышпачуццёвыя каштоўнасці, патрэбны ўтапізм, які яшчэ не перастаў быць паэтыкай. Строга кажучы, тут два лірычныя героі — пейзаж-аўтапартрэт душэўнага стану (псіхалогія) і кентаўр (міф), які ўвесь час прымервае культурныя маскі. Але Арлекін — гэта не зусім трапна, тут мае аказання П'еро, белы блазан,

аднак, магчыма, першы абраны з эстэтычных меркаванняў: стракатасцю адзення абыграць манатонныя белыя, якія, дарэчы, і ёсць П'еро-пейзаж. Павернуты ад гледача твар, ягонае як бы ззянне, адсутнасць запэўняюцца тварам пейзажу. Гэта і ёсць сапраўднае аблічча карціны.

Характэрна адсутнасць дзялення на першы і другі планы ў сэнсе апрацоўкі, вылісвання. Другі план не ёсць другасны, дадатковы, таму і ўзнікае такая "адваротная" перспектыва ўспрымання: калі далёкае напісана любоўна, старанна і якасна, як і першы план з дзеючымі асобамі, то як бы пры ўмоўным ягоным набліжэнні ці павелічэнні ён нават пераўзыходзіць блізкі першы план. У сваю чаргу ў першым плане ёсць асобныя кропкі прыкладання мастакоўскага захаплення, дзе душа жывапісца "адрываецца" і рэалізуецца напоўніцу.

Асабіста для мяне такімі чароўнымі дэталімі сталіся вушы кентаўра. На адной з карцін — "Прывал" (1993 год) — у заснулага кентаўра такое вуша напісана слізгаючым рэфлексам халоднага ранку, і гэта далікатна і выдатна напісанае святло ёсць чуд жывапісу, апрадмечванне ў фарбах няўлоўнага — так бы мовіць, таямніцы жыцця.

Другі прыклад: у карціне "Лістапад. Азімья" (1995) вандроўнікі напісаны са спінаў, выдатная жывапісная апрацоўка дэталей і зноў любоўна вылісанае вуша, счырванелае ад марозу, упускае ў твор сапраўдны холад, называе стан і надвор'я, і душы. Гледачам паказаны жывапіс самага высокага гатунку, жывапіс як ён ёсць, самададатковы — як птушыны спеў і як родавая адзнака чалавека.

Сяргей Раманаў.

У гэтым нумары "К" за-вяршае публікацыю артыкула пра мастака Сяргея Раманава. Спецыфіка яго погляду на падзеі Вялікай Айчыннай вайны палягае ў тым, што гэты творца рабіў многія свае рэчы на аснове рэальных падзей, перажытых уражанняў...

Сяргей Раманаў. "Беларускі вакал".

Барыс КРЭПАК

(Заканчэнне. Пачатак ў №№ 21 — 22.)

...На старонках я даваў ілюстрацыйныя малюнкi і малюнкi, якія абагульнялі тэму. Напрыклад, разваротныя — пра няўлоўнасьць партызан... У канцы часопіса даў падборку карыкатур на "фрыцаў", а на апошняй старонцы напісалі прозвішчы членаў рэдкалегіі, тых, хто не пасрэдна афармляў гэта выданне. Пад літаратурнымі творами ставіліся імёны кожнага аўтара. Канешне, усё гэта пісалася і малявалася ўрыўкамі, з вялікімі перапынкамі, бо мы ўвесь час хадзілі на заданні: баявыя, гаспадарчыя, на пасты па ахове лагера і на аддаленыя заставы. Даводзілася з цяжкімі баямі і стратамі выходзіць і з блакаты. Бывала, што зусім не хапала прадуктаў, і наша ежа, асабліва ў лютым 1944 года ў Быхаўскіх і Клічаўскіх лясах, абмяжоўвалася адной канінай без солі. Вось так ствараўся наш часопіс. Потым я яго пабачыў у нашым Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, але ўжо без вокладкі. Дзякуй лёсу і за гэта! Магло быць і горш, як з некаторымі маімі малюнкамі, якія згінулі без вестак. Але я заўсёды прыгадваю той наш часопіс, прыгадваю, як яго з вялікай цікавасцю чыталі ва ўсёй брыгадзе. Як пастаянна задавалі нам пытанне: а калі ж будзе другі нумар? Мы адказвалі, маўляў, не хвалюйцеся, хутка будзе. Я ўжо пачаў збіраць матэрыял для гэтага, другога нумара. Паспеў зрабіць групавы партрэт на-

Летапісец партызанскай эпопеі

Графіка і ўспаміны пра вайну мастака Сяргея Раманава

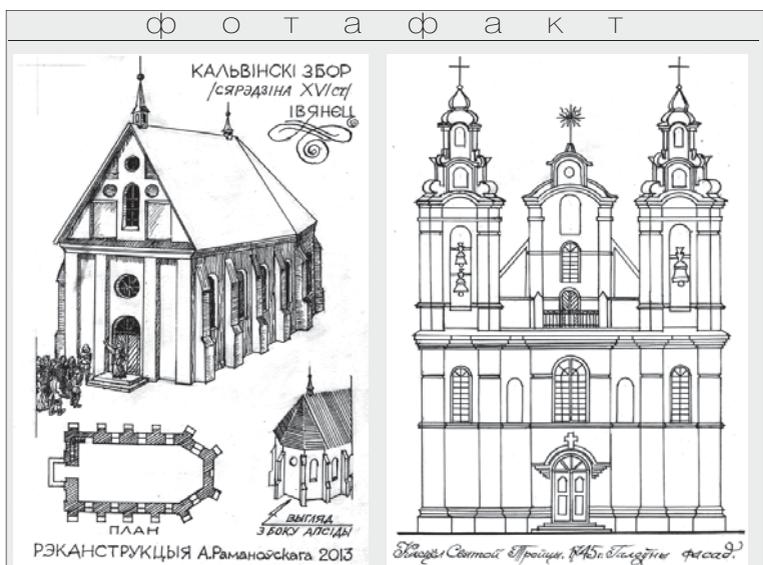
Сяргей Раманаў. "У партызанскага сувязнога".

Сяргей Раманаў. "Бой з танкамі".

якога яму самому давялося зведаць. І вось у год Перамогі мастак стварае сваю першую жывапісную карціну пад назвай "У пошуках сына". За калючым дротам знясіленны ад пакут савецкія ваеннапалонныя, якія працягваюць рукі, каб узяць кавалачак хлеба ад бабулі, што стаіць з маленькім унукам і шукае заплаканымі вачыма ў натоўпе сына-салдата. Вось-вось пачнецца страляніна: з-за вугла агароджы бжыць з вінтоўкай у руках вартаўнік... Пазней, ужо ў 1984-м, з'явіцца іншыя цікавыя карціны, што апавядаюць пра былое: "У адзіным страі. Чэрвень-ліпень 1944 г. Раён Мінскага "катла", "Прывал пад Быхавым", "Беларускі вакал". Масква. 41-ы год". Варта асобна згадаць кампазіцыю "Мірная вясна. 1944 год". Там добра адлюстравана атмасфера таго часу: асунутыя, змарнелыя твары дзяцей, трывожны погляд рана пастарэлай удавы і надзея ў тварах чырвонаармейцаў, якія саджаюць бульбу на пустэчы ўскраіны вёскі. І дзяўчынка, якая ўважліва ўглядаецца ў армейскага дабраахвотніка-памочніка, і хмарнае свінцовае неба — на карціне ўсё мае сэнс. Але надзея яшчэ слабая, бо дзесьці там, удалечыні, ідуць баі...

Жывапіс жывапісам, але, на мой погляд, усё ж паспяваенная графіка — галоўны "твор" мастака, які быў яму суджаны лёсам. У 1950-я гады Раманаў асабліва паспяхова працуе над партызанскай тэматыкай, пакуль у галаве яшчэ вітаюць свежыя і вострыя ўспаміны пра, можа, самую значную старонку га-

Пад крылом Жывы

На персанальнай выстаўцы Алега Раманаўскага ў Івянецкім музеі традыцыйнай культуры прадстаўлены жывапіс, графіка, кераміка гэтага аўтара. Яго творы вызначаюцца любою да роднага краю і маюць каларыт Івянеччыны. Ад язычніцкай багіні Жывы, адлюстраванай у графіцы і керамічнай скульптуры, акварэльнага трыпціха "Мікола Гусоўскі" (ураджэнец ваколіц Івянца) да жывапісных краявідаў і алоўкавых замалёвак з прыроды, ляпнога дэкаратыўнага посуду і гліняных цацак, графічных рэканструкцый зніклых архітэктурных помнікаў — такі творчы дыяпазон майстра. Ён, дарэчы, колішні дырэктар Музея традыцыйнай культуры і член Саюза майстроў народнай творчасці.

Фота Валянціны АДАМОВІЧ

шых падрыўнікоў і яшчэ нейкія малюнкi. Быў і літаратурны матэрыял, праўда, яшчэ не адрэдагаваны. Але другі нумар выпусціць не ўдалося. У канцы ліпеня 1944-га пачалося злучэнне атрадаў нашай 8-й Рагачоўскай партызанскай брыгады з часцямі Чырвонай Арміі...

Наогул, рукапісныя часопісы партызан як унікальная з'ява ў беларускай гісторыі вайны — гэта вельмі цікавая рэч, якая ўключае ў сябе і партрэт, і палітычную карыкатуру, сярброеўскі шарж, пейзаж, комікс, а таксама, канешне, сатырычны і натурны малюнак батальнага і бытавога зместу. Прычым гэтыя работы не заўсёды насілі характар ілюстрацый, хаця і былі цесна ўзаемзвязаны з тэкстам. Часта яны ўяўлялі з сябе самастойныя графічныя творы, якія выконваліся як з прыроды, так і па нейкім вобразе. Іх проста ўстаўлялі ці ўклеівалі ў рукапісны часопіс. У калекцыі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны захоўваюцца цудоўныя ўзоры мастацкага афармлення такіх выданняў партызан: вокладкі, тытульны лісты, застаўкі, буквіцы, канцоўкі, шрыфтавыя кампазіцыі, цікавыя і па задумцы, і нават па тэхніцы выканання. І ў гэтым сэнсе

Сяргей Раманаў быў адным з лепшых сярод сваіх калег.

Калі прыйшла Перамога, творы Сяргея Раманава сталі найкаштуюнейшымі экспанатамі музеяў. Вялікая колькасць работ мастака зараз беражліва захоўваецца ў Беларускаму дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, у Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, а таксама ў Дзяржаўным Цэнтральным музеі сучаснай гісторыі Расіі (былым Цэнтральным музеі Рэвалюцыі). Гэты матэрыял на доўгі час стаў для мастака падмуркам графічных аркушаў і серый паспяваенных гадоў. Адрозна ж пасля вызвалення сталіцы Беларусі Сяргей Раманаў стаў жыхаром Мінска. Ён актыўна дапамагаў аднаўляць ушчэнт разбураны горад, удзельнічаў у творчым жыцці рэспублікі. Адна з першых паспяваенных яго работ так і называецца "Аднаўленне Мінска". На ёй паказаны горад, які ляжыць у руінах. Там-сям віднеюцца напалову разбураныя дамы. На пярэднім плане — скручаная, парваная рэйкі. Карціна быццам гаворыць аб тым, што многія жыхары яшчэ не вярнуліся ў родны горад, а многія ніколі ўжо не вернуцца.

Яшчэ ў атрадзе Раманаў задумаў палатно аб канцлагеры, нягоды

доў баявой маладосці. Ім створаны "Рэдактар падпольнай газеты "Звезда" Барашкаў сярод калгаснікаў" (журналіст-партызан чытае вяскоўцам газету з апошнімі навінамі з Вялікай зямлі), "Апошні бой Героя Савецкага Саюза кулямётчыка Міхаіла Сільніцкага", "Прыём К.С. Заслонова ў партыю. Жнівень 1942 года", "У партызанскага сувязнога", "Палітрук", "Подзвіг Мікалая Гастэлы", "Бой з танкамі", "Леў Даватар на берагах ракі Рузы", "Рыма Кунько на заданні", "Партызанскі хлеб", "Першы бой Бацькі Міная", вялікая серыя лістоў "Народ і партызаны"...

А побач — кніжныя ілюстрацыі, праца над плакатамі, стварэнне графічных лістоў на гісторыка-рэвалюцыйную тэму, звязаную з падзеямі ў Беларусі. Многія з такіх твораў сёння сталі ў пэўным сэнсе анахронізмам у паказе тых ці іншых гістарычных момантаў або некаторых асоб, але трэба ўлічыць, у якім прасторавым кантэксце савецкіх гадоў яны рабіліся. Тым не менш, прафесіяналізм Раманава-графіка, яго вера ў тое, што ён ствараў, — у наўнасці. Проста ён быў сумленным мастаком і чалавекам, які ў сацыяльна-палітычныя "джунглі" ніколі не лез...

К

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі:

- "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст."
- "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст."
- "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.". (У рамках экспазіцыі адкрылася выстаўка **"Вялікая Айчынная вайна ў мастацтве"**, прысвечаная 70-годдзю Вялікай Перамогі, — да 2 лістапада.)
- "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст."
- "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст."
- Рээкспазіцыя залы беларускага мастацтва 1940 — 1980-х гадоў **"Вайна і Перамога ў творчасці мастакоў XX стагоддзя"**.
- Выстаўкі:**
- Выстаўка **"Сустрэча з Брытаніяй: мастацтва XVIII — XIX стагоддзяў"** — да 13 ліпеня.
- Выстаўка **"Беларускі іканастас"** — з 18 чэрвеня.
- Выстаўка **"Пастэль і акварэль рускіх мастакоў XIX стагоддзя са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь"** — да 27 ліпеня.
- Фотавыстаўка **"Прыгажосць В'етнама"** (у рамках Дзён в'етнамскай культуры ў Рэспубліцы Беларусь)— з 19 да 24 чэрвеня.

Арт-кафэ:

- Персанальная выстаўка Васіля Пешкуна **"Летнія канікулы"** — да 13 ліпеня.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І-й ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
- "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
- "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

Выстаўка:

- **"Прарок свайго часу. Адам Міцкевіч. Ілюстрацыі і медалі"** — да 25 снежня.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка твораў Вячаслава Дубінкі **"Я проста ў далёкай вандроўцы..."** (больш за 30 мастацкіх сюжэтаў з прыватнай калекцыі Тацяны Дубінка і фондаў Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі) — да 29 чэрвеня.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 226 09 22.

Экспазіцыі:

- "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
- "Банк БелВЭБ: новае жыццё нацыянальных скарбаў".
- "Мастацтва ў гарадской культуры. XIX — XX стст."

Выстаўкі:

- Выстаўка скульптуры і керамікі **Сальвадора Далі і Пабла Пікаса** — да 28 чэрвеня.
- Сумесная выстаўка Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь і Дзяржаўнага

ТЭАТРЫ НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.

- **14, 16** — **"Кармэн"** (опера ў 3-х дзеях) Ж.Бізэ.
- **15** — **"Бахчысарайскі фантан"** (балет у 3-х дзеях) Б.Асаф'ева. Пачатак а 19-й.
- Балетнае лета ў Вялікім:**
- **17** — **"Лебядзінае возера"**

музея гісторыі Санкт-Пецярбурга **"70-годдзю Вялікай Перамогі прысвячаецца"** — да 6 верасня.
- Выстаўка **"Magia ўсходняга пэндзля"** — з 20 чэрвеня.

Філіялы Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь

ДОМ-МУЗЕЙ ІЗ'ЕДА РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

Экспазіцыя:

- "Мінск губернскі ў канцы XIX — на пачатку XX стст."
- "ІЗ'езд РСДРП у асобах".
- "Жандарскі вышук у царскай Расіі".
- "Гісторыя Дома-музея ІЗ'езда РСДРП".
- Выстаўкі:**
- **"RoboArt"** (футурыстычныя мадэлі робатаў, зброі, аўтамабіляў і касмічнай тэхнікі, выкананыя ў выглядзе дызайнерскіх твораў ручной работы) — да 28 чэрвеня.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ
г. Мінск, вул. К.Маркса, 38. Тэл.: 327 46 12.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка **"Мемарыялізацыя Вялікай Айчыннай вайны ў беларускім грамадстве: памяць учора і сёння"**.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 237 46 94; 291 99 51.

Экспазіцыі:

- "Геалогія і палеанталогія".
- "Сезонныя змены".
- "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
- "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
- "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
- "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".
- Выстаўка:**
- **"Экзатычны свет"** — да 20 чэрвеня.
- Фотавыстаўка Ірэны Гаражанкінай **"Баравікі. Прыгажосць іх фамільная рыса"** — да 28 жніўня.

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 9А. Тэл.: 237 46 94.

■ Выстаўка **"Свет вялікіх папугаў і пёўных птушак"** — да 28 жніўня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО

г. Мінск, вул. Сьвядлова, 4. Тэл.: 327 10 75.

Экспазіцыя:

- "Беларускі кінамаграф як нацыянальная каштоўнасць".

Выстаўка:

- Міжнародны творчы праект **"Фарбы душы"**.
- Кінапраграмы:**
- Рэтраспектыва **"Фільмы-юбіляры 2015 года"** — да 28 чэрвеня.
- Юбілейная рэтраспектыва да 85-годдзя з дня нараджэння Клода Шаброля — **"Французскі Хічкок"** — да 26 чэрвеня.
- Рэтраспектыва **"Беларуская мультанарама. 40 гадоў на экране. Частка 16"** — да 28 чэрвеня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬнай І МУЗЫЧнай КУЛЬТУРЫ
г. Мінск, Музычны зав., 5. Тэл.: 220 26 67.

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях".

(балет у 3-х дзеях пры ўдзеле Аляксандры Цімафеевай (Расія) П.Чайкоўскага.
- **18** — **"Жар-птушка"** (балет) І.Стравінскага; **"Шахразада"** (балет) М.Рымскага-Корсакава.
- **19** — **"Лаўрэнсія"** (балет у 2-х дзеях пры ўдзеле Лалі Кандэлакi (Грузія)) А.Крэйна.
- **19** — **"Тэнары супраць басоў"** — Музычныя вечары ў Вялікім (Камерная зала Л.П. Александроўскай).

■ "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў X — XIX стст.".

- "Беларуская музычная культура XX ст."
- "Тэатральная культура Беларусі XX ст."

Выстаўка:

- Выстаўка архіва кампазітара, музыканта **Ігара Паліводы** да 65-годдзя з дня яго нараджэння — да 20 чэрвеня.
- Выстаўка аднаго спектакля **"Балада пра белую вішню"** — да 1 верасня.

ГАСЦЕЎНЯ УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА

г. Мінск, вул. Старавіленская, 14. Тэл.: 286 74 03.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Майстар-класы:**
- **Дэкупаж** для творчых дзяцей і падлеткаў ад 5 да 14 гадоў — кожную суботу аб 11-й.
- Выстаўка:**
- Выстаўка **"Прыгожыя і знакамітыя — экалогія пачуццёвасці"** (толькі для дарослых) — з 19 чэрвеня.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ
г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8. Тэл: 327 11 66; 203 07 92.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка **"70 гадоў — 70 абліччаў Вялікай вайны"** — да 28 чэрвеня.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19. Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; + 37529 551 80 51, +37529 190 31 49.

Палацавы ансамбль

- Пастаянная экспазіцыя.

- Выстаўка **"Марыя Дарота Радзівіл. Час культурнага адраджэння"** — да 2 жніўня.
- Выстаўка **"Fiat Lux!"** — з 15 чэрвеня да 10 жніўня.

Ратуша

- Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "MIP"
г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка **"Партрэты князёў Радзівілаў з калекцыі князя Канстанціна Гагенлоз"** — да 16 ліпеня.
- Выстаўка **"Бябывя нагалоўі (шлемы) засцерагальнага ўзбраення і харугвы беларускіх зямель XI — XVII стст. (Рэканструкцыя)"** — да 30 верасня.
- Выстаўка ўзнагарод алімпійскага чэмпіёна Максіма Мірнага **"Мірныя трафеі"** — да 31 кастрычніка.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.

Экспазіцыя:

- **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
- Інтэрактыўная гульня **"Таямніцы дома Песняра"**.
- Тэатралізаваныя экскурсіі па казках, апрацаваных Якубам Коласам для школьнікаў малодшага ўзросту.
- Музейна-педагагічны праект **"Крочам у школу разам з Коласам"**.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ"
г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл./факс: 334 60 08.

- **13** — **"Мабыць?"** (балет) Д.Багаслаўскага, А.Марчанкі і трупы тэатра.
- **15** — **"Адвечная песня"** Янкі Купалы.
- **16** — **"Фінт-Круазз"** Д.Багаслаўскага, В.Красоўскага.

Акцыі:

- **"Самы лепшы дзень"** (Дзень нараджэння ў музеі).
- Віншаванне ад музея, фотасесія
- **"У дзень вяселля — у музей!"** (па папярэдняй дамоўленасці).
- Музейная творчая майстэрня (майстар-клас па вырабе цацак з салёнага цеста).
- Выстаўка:**
- Выстаўка да 70-годдзя Вялікай Перамогі **"Дарогамі вайны"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ
г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 327 78 66.

Экспазіцыя:

- Пастаянная экспазіцыя **"Шляхі"** з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей **"Хлопчык і лёгчык"**, галаграфічным тэатрам.
- Інтэрактыўныя музейныя праграмы **"У пошуках папараць-кветкі"**, **"Вячоркі"** для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.
- Выстаўкі:**
- Выстаўка ювелірных упрыгожанняў **"Капае золата з променем сонца"**.
- Выстаўка **"Аспазія / Райніс: мяцежніца / гуманіст. Гісторыя двух латышскіх паэтаў"**, прымеркаваная да 150-годдзя класікаў, — з 19 чэрвеня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА

г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.

- Выстаўка скульптуры Уладзіміра Жбанова **"Ад мяне"**.
- Выстаўка дзіцячага малюнка і плаката ў рамках Рэспубліканскага конкурсу да Дня бежанцаў **"Тут усё свае"** — да 21 чэрвеня.
- Выстаўка твораў стыпендыята Беларускага дзіцячага фонду Кацярыны Віткоўскай **"Мары здзяйсняюцца"**.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА
г. Мінск, пл. Свабоды, 15. Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыі:

- **"Мінск губернскі. Шляхецкі побыт"**.
- **"Мастак. Грамадзянін. Герой"**. Прысвечана Герою Беларусі, народнаму мастаку Беларусі, ганароваму грамадзяніну г. Мінска Міхаілу Савіцкаму.
- Выстаўкі:**
- Выстаўка **"Labdien, Baltkrievija! Прывітанне, Беларусь!"** (выстаўка арганізавана сумесна з Ліепайскім музеем (Латвія), Мінскім гісторыка-культурным грамадскім аб'яднаннем "Гражына" і пры падтрымцы Пасольства Латвійскай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь) — да 28 чэрвеня.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША
г. Мінск, пл. Свабоды, 2а. Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

- **"Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет"**.
- Выстаўка:**
- Выстаўка **"Gloria Patria"** — дакументы, карты, прадметы хрысціянскага культу з прыватнай калекцыі Ігара Сурманчэўскага — да 20 верасня.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"
г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 18. Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

- **19** — **"АРТІШОК 2"** МГА "Тэатро".

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР
г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

Гастролі Стаўрапольскага акадэмічнага ордэна "Знак пашаны" тэатра драмы **імя М.Ю. Лермантава:**

- **15** — **"Леанарда"** К.Брэйтбурга, Я.Мураў'ева.

- "Сані • вазок; каляска • брычка; карэта • вупраж".
- Віртуальная гульня **"Карэтны майстар"**.

МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАЯ СЯДЗІБА"
г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8. ■ Пастаянная экспазіцыя.

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ
г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10. Тэл.: 285 18 86.

Экспазіцыя:

- **"Кола часу"** — прадметы гарадской і сялянскай культуры к. XIX — с. XX стст.

ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА

г. Мінск, пр-т Ракасоўскага, 49. Тэл.: 291 16 76.

Экспазіцыі:

- **"Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва"**.
- Выстаўка:**
- Калектыўны выставачны праект **"Паклёвыя фантазіі"** (Народны клуб лапківага шыцца "Рошва" (Полацк), "Хобі-курсы" (Мінск)) — да 27 чэрвеня.

АРХЕАЛАГІЧНЫ МУЗЕЙ
г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 6. Тэл.: 321 24 30.

Выстаўка:

- **"Доблесць і слава. Даспехі і ўзбраенне XVI — XVII стст."** са збору майстра па даспехах Сяргея Нурматава — да 26 чэрвеня.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ
г. Гомель, пл. Леніна, 4. Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца

Экспазіцыі:

- **"Культавыя прадметы"** ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
- **"Чырвоная гасцёўня"**.
- **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея — выстаўка аднаго экспаната **"Рукою гомельскага майстра адліты..."** (цокаль паўднёвай галерэі) — да 5 ліпеня.
- **"Старажытная гісторыя Гомельшчыны"** (археалагічная экспазіцыя).
- **"Свет прыроды"** (выстаўкі "Загадкавыя фантазіі мора" і "Жывёльны свет Гомельшчыны") (грот палаца).
- Выстаўкі:**
- Выстаўка карлікавых дрэў Дзмітрыя Віхарова **"Бансай — музыка, застылая ў галінах"** — да 21 чэрвеня.
- Выстаўка **"У старой гомельскай гасцёўні не змаўкае піяніна"** — да 19 ліпеня.
- Выстаўка **"ГрамаФОН, паціФОН, магнітаФОН"** — да 14 чэрвеня.
- Выстаўка **"Идут часы, и дни, и годы..."** — да 19 ліпеня.
- Выстаўка **"Нам песня строить и жить помогает"** — да 14 чэрвеня.
- Выстаўка **"А музыка гу-чыць..."** — да 19 ліпеня.
- Выстаўка **"Срэбра са збору Нясвіжскага музея-запаведніка"** (рэчы сталавай аздобы канца XIX — пачатку XX стст.) — да 23 жніўня.
- Выстаўка работ ізраільскага фа-

ГАЛЕРЭІ

"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"
г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1. Тэл.: 327 26 12.

- Выстаўка твораў Вольгі Бычко, Сафіі і Валянціны Піскун **"Тры сястры"** — да 24 чэрвеня.

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА
г. Мінск, вул. Казлова, 3. Тэл./факс.: 290 60 10.

- Фестываль эксперыментальнага мастацтва **"ДАХ-XXVIII "РЭЙТАН"** — да 19 чэрвеня да 1 ліпеня.

Па пытаннях размяшчэння рэкламы ў газеце "Культура"

звяртайцеся па тэлефоне **+ 375 17 286 07 97**

і па тэлефоне/факсе **+375 17 334 57 41,**

альбо пішыце на электронны адрас **kultura@tut.by!**

- **16, 17, 19** — **"Ідзі туды — не ведаю куды"** Я.Шашына, Я.Мураў'ева. Пачатак у 11.30.
- **16** — **"Casting/Кастынг"** Ю.Яроміна.
- **17** — **"Здзейсні цуд"** У.Гібсана.
- **18** — **"Недарасль"** Ю.Кіма, Л.Эйдліна (паводле Д.Фанвізіна).
- **19** — **"Страсці па Тарчалаву"** М.Воранава.
- **20** — **"Пазыцце тэнара"** К.Людзвіга.

тографы Аліка Замосціна **"Пункт гледжання"** — з 12 чэрвеня.
- Выстаўка **"Лукамор'е"** — чароўны свет казак Аляксандра Пушкіна ў вобразах персанажаў, якія рухаюцца — з 21 чэрвеня.

Вежа палаца

Экспазіцыя:

- **"Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы"**.
- Выстаўкі:**
- **"Кнігі, якія ведаюць усё"** (энцыклапедычныя выданні XIX — XX стст. з аддзела рэдкай кнігі Гомельскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна) — да 30 жніўня.
- Выстаўка твораў гомельскага мастака Іосіфа Мілейшы **"Над небам блакітным..."** — да 30 чэрвеня.

Паўночнае крыло палаца

Экспазіцыя:

- **"Свет зяброў Гомельшчыны"**.
- Выстаўкі:**
- Куток жывых экзатычных рэптылій.

Зімовы сад

- Свет субтрапічных раслін і жывёл.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5. Тэл.: (8-0232) 77 57 41.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
- На тэрыторыі працую пнеўматычны цір.
- **"Музей крыміналістыкі"**.
- Выстаўка **"У сэрцы ты ў кожнага, Перамога!"** — да 12 ліпеня.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а. Тэл.: (8-0154) 53 50 64.

- Экспазіцыя **"Прырода Лідчыны"**.
- Выстаўкі:**
- **"Вядзём пачатак мы ад Гедыміна..."**.
- **"Крылы над Лідай"** — выстаўка да 100-годдзя Лідскага аэрадрома.
- Выстаўка **"Старонкі непа-100роннай вайны на Лідчыне"**.
- Выстаўка **"Гукі цывілізацыі, якая заснула"**.
- Выстаўка **"Вайны свяшчэнныя старонкі"**.
- Выстаўка **"З мастацкім словам па жыцці"**.
- Мемарыяльны пакой **Валянці**